

140
1963

באמצעות - 8

ნორჩ მოგზაურთა სიმღერა

მარშის გეზებით

მთავო-რეზ-ზე მო-ვიჩ - ქა - რით

ქა - ბე გუ-ლი ნა-ბი - ვე - ბით უ - ში. შა - რი მო.ღმ.ქრე - ნი

გო ვო ნე. ბი და ბი. ქე. ბი

უ. ში. ში - რი მო.ღმ.ქრე - ნი

კუნდი

ბო. გო. ნე. ბი და ბი. ქე. ბი სმ. ლე. რე. ბოო ში. ვე. დი. ნეთ

ღამ. თო ვე. ლებს ნის. ლი. ა. ნებს. ა. ლის თე - რი ყდ. სახ. ვე. ვი

ქო. შა. სა. ვითვო. რი. ა. ლებს. ში. ა. რე. ლი. ვრი. ა. მე. ლით.

Coda

ში. ა. რე. ლი. ვრი. ა. მე. ლით.

მუსიკა
ჯემალ აბილახაიძე
 ლექსი
ოთარ ავაჩაიანი

1. მთავორებზე მივიჩქარით გაბედული ნაბიჯებით, უშიშარი მოღამქრენი, გოგონები და ბიჭები.
2. სიმღერებით მოვეწინეთ ფართო ველებს ნისლიანებს, აღისფერი ქელსახევევი დროშასაკვთ გვიფრიალებს.
3. თუ დავეჭირლა, კიუხიდან დავეშვებით თოკებითაც, მუხლში ძალა შეგვემატა, მუხსაქვზე მოგვეკილა.
4. არ ვიღლებით ამ შობილეთ მინდორ-ველებზე სიარულით, მალე სკოლას გავცოცხლებთ მხიარული ტრიაშულით.

გარეკანი მხატვარ
ბერბეკ ბელოყანიძე

9021

საბჭოთა კავშირის მოქალაქე
ქალბატონი ნინო ბერიძე
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

ბათუმი
XXXX
ფელი

საბჭოთა კავშირის მოქალაქე
ქალბატონი ნინო ბერიძე
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

საბჭოთა კავშირის მოქალაქე
ქალბატონი ნინო ბერიძე
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

გვიანი შურნალის 1964 წლის ნომრებში უმთავრესად
დაკვირვებამ კონსერვაციის მემკვიდრეები
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

მეგობრებო! ყურადღებო!

საბჭოთა კავშირის მოქალაქე
ქალბატონი ნინო ბერიძე
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

საბჭოთა კავშირის მოქალაქე
ქალბატონი ნინო ბერიძე
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

მეგობრებო! ნომრიდან დავეხმარებოდით
გამოცემის კონსერვაციის მემკვიდრეებს
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

მეგობრებო! დავეხმარებოდით მეგობრებს.

გვიანი შურნალის 1964 წლის ნომრებში უმთავრესად
დაკვირვებამ კონსერვაციის მემკვიდრეები
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი
სამსახურის მფლობელი

— აბა დელო ოღელია, გოვო დელო ნანინა!..
— შორს, უფსკრუნი, ლემბა გუგუნით გაიმეორეს:
— ვო... ვო... დე... ლა... ნა... ნი... ნა...
— ჰე, ჰე, ჰე, ჰეი!.. — გვეძახობლით ჩვენ და შემოგარენი ე გვასუსობდნენ:
— ჰეი... ჰეი... იი..

სერი რომ ავითავეთ, დორიანს მივადექით. უზარმაზარი ლოდები უწესრიგოდ ყრია, ზოგი ადამიანს გავს, ზოგი დათეს; ლოდებს ხავსი მოჰკიდებია. ნეტა რა ძალამ მოჰკლოჯა ლოდები ამ ქვდევებს? ჩვენი ქუქუქი ამ ლოდებს შორის მოჩხრალებს. რაც უფრო მაღლა ავდივართ, უფრო და უფრო პატარავდება ისედაც პატარა ლეღი.

ერთხანს კიდევ ვიარეთ სულ აღმა და აღმა. ბოლოს, როგორც იქნა, მივადექით იმ ქვდის ძირას, სადაც დღეის გამოქვამულია.

ხშირად დაგვინახავს ეს კლდე, მაგრამ ახლოდან რომ შეგხედეთ, ცოტა არ იყოს — შევკრთით, ძალზე მიუვლი გვეჩვენა. გოლიათებისა და დევერის მეთი ამ სიმაღლეზე ვინ გამოჭირდა გამოქვამულს! სოცარია, როგორ აღიოდნენ, ან როგორ ჩამოდიოდნენ?

— ჰაე, — ხელი აიქნა დოყიამ, — მანდ ვინ ავა!..
— არაფერი შეგეშალის, როგორმე ავალ, — თქვა ზონინამ.
— როგორც ბაბუა ლადიმერამ თქვა, — ამბობს ქიფინა, — გამოქვამულში მისასვლელი საფეხურების დასაწყისი სადაც იქ უნდა იყოს.
— ეყებოთ! — გვიეცი ვანკარ გულმა.

ადგილმდებარეობას გვეჩვრათ, ლოდებს შორის დავეჭრებით...
შეეშვა ცახე ჰილა. ლოდები გახტურებულა, ირგვლო ჩაჯტი დგას. ბანძარის ნიაგი გემეილის, სულს გვიბრუნებს.

— იპოვეთ?.. — გაეძახი ბიჭებს.
— ვერა, ვერა!..
— ცოტა ხნის შემდეგ სხვა იძახის:
— იპოვეთ?..
ახლა ჩვენ ვპასუხობთ:
— ვერა, ვერა!
ის იყო, პირში ჩალაგამოვლებუ-

ლები უნდა გამოვბრუნებულყავით, რომ ერთ დღე ლოდს ამოფარებულმა ქიფინამ ყვირილი მირათო:
— აქეთ, აქეთ, ეპოვე, ეპოვე!..
მეცეცევილით.

— შეგხედეთ! შეგხედეთ! — სიხარულისაგან სულს ძლივს ითქვამს ქიფინა, — საფეხურები, საფეხურები!

მართლაც, ლოდის ძირას იწყება საფეხურები, მერე მაღლა მიდის და სადაც იყარება.

— ეპოვეთ! — შეეძახე ვახარებულმა.

— ვაშ! ეპოვეთ! — აყვირდნენ სხვებოც.

დღის მეტს ვერაფერს მოვასწრებთ. ვადავწყვიტეთ: მორე დღეს, დღლადრიან გვეცადა დღის გამოქვამულში ასვლა.

სოფლისაგან სიმღერით დავემვიტო; ცა ქუდად აღარ მიგაჩანდა და დღეამიწა — ქალამნად.

***

გუშინდელზე ადრე ავდექით. დანისშულ დროს ჩემი სახლის წინ მოვიყარეთ თაგი.

— ასე აღრიანდა საით გავიწყვიტაო? — გვეკითხება დღეამიწა.

— არასდ, ისე, გავივლით... — ვპასუხობ და თან მრეცხენია, დღეს რომ ვაძულებ.

სავალი, თოყი და წრიანი შიგვქვს. წრიანი დოყიამ მოიტანა საიდანაც.

უცრად, თინა და ნათევა არ წამოვადგნენ თავს! ნეტავი რას გვებლანდებიან ფეხებში!

— გუშინ რა ჰქენით? — გვიკითხება თინა.

— არაფერი! — ეუპასუხე, — ტყულებოლოდ ეიხტილებო.

— თან თვალს დოყიას ვუბრალებ, ჩემ მაღ იყავი, არაფერი წამოგდგენს შეიქი.

სხვების იმედი მაქვს, ეს დოყია კი ისეთი გულტურყვილია, ტბილი სიტყვა უთხარი და, იმწამსვე ლღვეით წამოიგება ანკეს.

თვალში მამ გატყობ, გოგოებს არა სერათო ჩემი.

— აბა, რა ვაღერებდათ წუხელ? — მეუბნება ნათელა.

— რას ვაღაგვევიკით, — შეუბღღვრე.

— დღეს მაინც წავიყვანე! — შემიბეგევა თინა.

— აი, დღეს კიდევ ცვდილი, და თუ არაფერი გამოგვივიდა, ხვალ აუცილებლად წავიყვანთ.

— ბიჭებო, გვაჯიანდებმა! — მივუბრუნდი ამხანაგებს და გზას გავეუღეთ.

— წამოგვეყვანა, — ჩაიბურტყუნა დოყიამ.

— ვთქვი და გაათავეთ! — ეუთხარი ბრძანების კილოთი.

— რომ ყვირი, რას ყვირი, — შემომბღღვირა დოყიამ, — თუ ასეა, არც მე მოვდივარ.

დოყია რომ გაბრუნებულყო, ჩემი რაზმი თოვლის ფიჭვიებით დაღწენიდა. ამიტომ ბრაზი გულშივე ჩავიბრუნე.

— კარგი ერთი, რა გავიხდა ეს გოგოები! წამოვიყვანდი, მაგრამ ზნაშივე დაიღვინდნენ და ჩამოგვჩვენებდნენ.

იოლია დოყიას გულის მონადირება. ერთი ტბილი სიტყვა უთხარი და თან გადაგყვება. ბუზღენი მიატრევა და გამოგვეყვა.

ფეხებზე ნაიბინ ბალახი გვედგება და ტრტველ წვივებს ვეისველებს. ჩიტის სერზე რომ ავედით, ნაირფერმა ყვავილებმა მოგეტყუა თვალე. ველა ისე კამყამებდა, ძალაუნებურად შემოვიძახე:

— ჰედააა...
სხვებიც მაშინვე ამყვინენ:

გაბრაზდნენ. ნათელას რაოდენ უნდოდა ეთქვა, მაგრამ თინამ პირზე ხელი დააფარა:

— გაჩერდი, თორემ მოგვალა!
— კეთილი გზა! — დაცინვით თქვა თინამ, — გისურვებთ სრულ წარმატებას!..

— გეცდებით!.. — მისივე კილოთი ეუბასუხე, — დაგვაცადეთ და, სულ სხვაგვარად ავამედრებთ.

— მაინც, როგორ?

— ნახავთ!..

— ღვევის გამოჭეხბულში შეიძლება ცხვირიც ვერ შეყავთ, ჩვენ კი მოგვატყუებთ — აედითო.

— თუ აედით, იმასაც შევძლებთ, რამენაირად დავბეტიკიცოთ.

— გზა შვეიციისა!..

გოგონების ლაქაქან ყური არ ვთხოვეთ. გზას გავუღვივით.

— ბიჭებო! — დაგვადევნა თინამ გესლიანად, — სულ გვიფუნდა იყოს თქვენი მეთაური?!

— თავმოყვარობა სადა გაქვთ!..

— დაუმატა ნათელამ.

— ვინ მისცა ძუძუთელ ბიჭებს თავმოყვარობა? — ჩამოართვა ისევ თინამ.

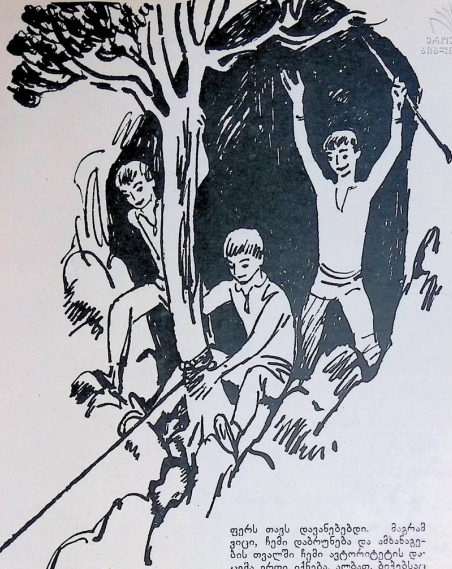
უცხად მივბრუნდი, მაგრამ დოციამ მკლავზე მომჭაჩა, არ გამოშვია.

— არაფერი შეგეშალოთ!.. — ჩემს მაგივრად მიაძახა გოგონებს ზოზინამ.

წამიხდა ხასიათი, მაგრამ არ შევიძინე.

მზე რომ ამოიწვერა, ჩვენ საფეხურებთან ვიღვივით.

დავიწყეთ ასვლა. წინ მე მივიდ-

ვარ, უკან ქიფინა მომდევს, ქიფინას — ზოზინა, ბოლოს დოცია მობობლავს.

ხან კლდის ქიმებს ვებლაუქებით, ხან კლდში ამოსულ ნალახებს. ზოგჯერ ჩავიმუხლებთ, ზოგჯერ ღვინის წვერზე ვღვებთ. მივხობავთ. ბიჭებისა რომ არ მრცხვიროდეს, ყველა-

ფერს თავს დაივანებდბი. მაგრამ ვიცი, ჩემი დაბრუნება და ამხანაგების თვალში ჩემი ავტორიტეტის დაკლება ერთი იქნება. ალბათ. ბიჭებსაც ერთმანეთისა რცხვენიათ.

უცნაურად აუხვია კლდეში გამოკვეთილმა საფეხურებმა. ერთ ხანს დაეშვედი, იქნებ გამოჭეხბულისაგენ სულაც არ მიდის შეთქი, მაგრამ გუკვი არ გამოიხვია. ნახევარი გზა რომ გავიარეთ, საფეხურებმა გამოჭეხბულისაგენ ჰქნა პირი. ყველაზე ძნელი გზა ახლა იწყება.

— ბიჭებო! — იძახის ქვემოდან დოცია, — ბიჭებო, შეჩერდით, მეტი აღარ შემიძლია!

— დოცია, არ გრცხვენია? — ჩავძახე მალოდან. — ნახევარი გზა გაველიო გვაქვს. ახლა უკან დაბრუნება შეუძლებელია?..

— არა, მეტი აღარ შემიძლია.

— აი, შევისვენოთ. შემდეგ განვაგრძობთ გზა.

ქიფინა და ზოზინა ჩუმად არიან.

— დოცია, ვაქაცო არა ხარ? ამოდნა გზა გამოვიარეთ და ახლა იხვე უკან? — ჩასძახა ქიფინამ.

ქალაღი სწრაფად დამკაცე და
ჩაბეშა ჩავიდე.

— ამინ — გაიმეორეს გოგოგმა
მა და სიცილი აუტყდათ.

— რა გაცინებთ? — გაგრაზლი
მე.

— რა ვიცო... — ძლივს ამოთქვა
თინამ სიცილიში, — დამღვარხართ
ამოდენა ბიჭები და რალაც ქალაღ-
ღზე ლოცულობთ... თან — „ამინო“...
ვაი, აღარ შემიძლია.

— ენახოთ, ბოლოს ვინ გაიცო-
ნებს! — ეუთხარი ამყადა.

— არაფერი შეგეშალთ! — მი-
უბრუნდა ზოზინაც.

როგორც იქნა, დაწყნარდნენ გო-
გოები.

— გუშინ რა ჰქენით? — სერიო-
ზულად გვკითხა თინამ, — ვერ ახ-
ვედით?

— ვერა!

— მამ, საღამომდე, სად იყავით?

— რა შუნი საქმეა.

— არაფერი შეგეშალოს! — თქვა
ზოზინამ.

— თქვენ, ისა სკობია, გივის ფეხ-
ქვეშ ნუ ეგებოთ, — მიუბრუნდა ბი-
ჭებს თინა, — მას ადამიანური სახე-
ლი ჰქვია, თქვენ კი მოზურების სა-
ხელებს გეძახიან: — ქიფინა! დო-
ყია! ზოზინა!

— ბიჭებს მივანყებ?

— არაფერი შეგეშალოს!.. —
მიახალა ზოზინამ თინას.

— არ დაგვეხსნებთ?! — ხმა
ამოიღო დოყიამაც.

— წაიდეთ, გოგონებო! — უთ-
ხრა ამხანაგებს თინამ, — ვერ ხე-

დათ, რა გაუხორილები დადიან!
გოგოები თვალს მიეფარნენ თუ
არა, ხვენი გამოქაბულისაქენ გა-
ც სიცილით...

ამჭერად, ასევე გაგვიადვილდა-
ლოდიან დასავლეთისაქენ ორასი
ნაბიჭი გადავზომით. დიდ ლოდს
წაეაწყდით. ლოდიდან აღმოსავლე-
თისაქენ სამი დიდი ნაბიჭი გადავ-
დგით და, ჰოი, „საკვირველებავ, —
მართლაც აღმოჩნდა პატარა ხერე-
ლი. მიწითა და ფოთლებით იყო
ამოვსებული. მიწა ამოვწმინდეთ
ფრთხილად, ძალიან ფრთხილად.
ვინ იცის, რამდენი საუტუქნეა, რაც
თასი მიწაში დევს. აჰა, გამოჩნდა
კიდეც.

რა კარგადაა შენახული! საოცა-
რია, როგორ გაუძლო ამდენ ხანს
მიწაში გდებას!

ფრთხილად ამოვიღეთ. დაგვენანა
გატეხა, მაგრამ წერილში წერია: გა-
ტეხეთო. გატეხეთ და თასიდან
გრაგნილი გადმოვარდა.

უცხად ქიფინამ იცყირა:

— შეხედეთ!

დამსხვრეული თასის ძირი გავჩ-
ვენა. ზედ იქვრა: „III ხარისხი“.

— ბიჭოს, მანინაც ყოფილა ხა-
რისხები? — წამოიძახა დოყიამ.

რალაცას ეხედები, მაგრამ არ ვამ-
ბობ. დაგრაგნილი ქალაღი გავნსე-
რი და თვალი ვადავავლეთ. მინდოდა
დამეხია, მაგრამ ქიფინამ ხელიდან
გამომგლოჯა, ლოდზე ავარდა და ხმა-
მალა წაიკითხა:

„ჩვენ, ამ სიველის დამწერნი,
ებრძანებთ: ვადაიქვათ მოგონილი
და დარეკვათ საკუთარი სახელები:
ქიფინას — სიკო, დოყიას — ჩემა-
ლი და ზოზინას — ვანო. გივის კი
ამიერიდან დაიქვას ქინქვარა“.

• • •

მეორე დღეს გრიგოლეთში გამ-
გზავნა დედამ, — ჩვენი რაიონის პი-
ონერთა ბანაკში.

რომ ჩამოვედი, თინა და ნათელა
აღარ დამხვდნენ — წასულთყვენენ.
ქიფინამ, სანამ სიკო არ დავუძახე,
ხმა არ გამცა, ასევე — ზოზინამაც.
მხოლოდ დოყია არ გამოეცლილა,
არც ძველი სახელის დამახებმა
სწყინდა.

მე კი იმ დღიდან ქინქვარა დამერ-
ქვა.

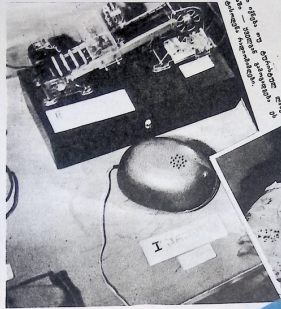

P

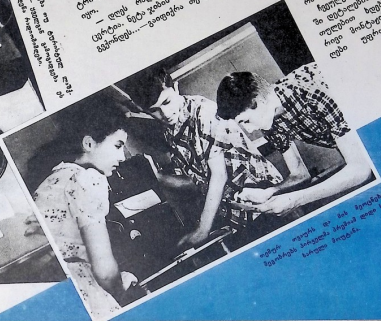
ანერეჩეტი ალექსი და შიკა-
 ლა ფრანკოზის შიკის დას თეთრი, სამ-
 სართულანი შენობა—ნორჩ ტყე-
 კოსთა ცენტრალური სადგური...
 შენობაშიდ ლია ამ სახლის ვარი...
 ზეინობამდ ლია ამ სახლის ვარი...
 ბარეთ ბაყაყვის ზონით ვა...
 ლეს ყველაფრის ზონით ვა...
 შეღობარო დარბაზში. გაცივებ
 მთლიანად მოწყობილი დ-
 თელესწრა ბავშვები და სარბე...
 და სარბე. ბავშვები და სარბე...
 სილბე და შემოყვარული არან, ხელ
 — ბატონოებო საათზე, არან?—გაისმა
 თერთმეტ საათზე,
 ბავშვის წყრიალა ხმა.

— პო, თერთმეტ საათზე, იკლ-
 თურქ, ავიომეტრის წამოღება არ
 დავაფრწვდეს!
 ...თურქ სკოლის VII კლასის
 18 საშუალო პირდა ტექნიკოსთ
 ხუთოსანი თვითი საღებრის ავიომ-
 მლის წინაი მივდა ტექნიკოსთ
 რესპუბლიკური საღებრის ავიომ-
 დლისტია წიგნი. იგი ასეთი
 ავიომოდლის მკვლევარე იტყ-
 ზობდა, რომელიც ხანტილოვად იფ-
 რებდა.
 დრო გადიოდა... ყმაწული უფრო
 და უფრო ბევრიად მთიდებოდა საქ-
 მს, ერთბელ, ქალაქგარეთ, თურქის
 აშხანის ავიომოდლის ცდიდნენ
 ტობლ მინდორზე თურქიკ იქ
 — ლეს რადიოი კარგი კონ-
 ტრტია. ნეტა ჯამის რადიომიმღმა
 ბეჭირდეს...—გაიფიქრა თურქმა.

ავიომოდლის გამოკვამ წარმა-
 ტებით ჩაიკა...
 თურქის იმ დღიდან რადიომიმ-
 ლებზე ფიქრი აკარ ასევეებდა. გა-
 დამწვტა—რადიომიმღმა მე თფ-
 თეთონ უნდა გავაყუთო—და რა-
 დიოტექნიკოსთა ჯგუფში გადივდა.
 რა წელს დადიდა ავიომოდ-
 ლსტია წიგნი, მეგამ იმ წლებს
 გაყოფულად რადიოს ჩვევბი.
 გამოყუზად შიკის რადიომიმღ-
 თურქმა პირელი დღეებიდან
 მიიქცია რადიოწიის ხელმძღვან-
 ლს—როინ ჩარეგებლის სწრაფ-
 ლმა. ბავშვის ფიქრები მინიატურულ
 რადიომიმღმა დასტრიალეს
 და, იფიქრა, იფიქრა და... აა,
 რა მოიფიქრა: რადიომიმღმა
 რადიომიმღმა, რადიომიმღმა მე-
 ში დსტრიალეს შევეთება მე-
 თულბით ხდება (ჩვეულებ-
 რივი მინტრე). რადიომიმ-
 ლბი უფრო მინიატურულ

დღეს იფიქრა, რა მინიატურულ რადი-
 მომღმა შევეთება მე-
 თულბით ხდება (ჩვეულებ-
 რივი მინტრე).

თურქი თურქის და მის მეგობრებ
 შეიკრიბეს პირველი რადიომიმღმა
 ხარული წლებში.

ლი რომ ყოფილიყო, თემურშია დე
ბაქტერიის მავთულქოთ
ნაქცელად შექმნილი სქემა გამოიყუ
ნა. ამ სქემით 10—15-ჯერ სწრაფად
სრულდებოდა სამუშაო. გამართულ
ლი ზომები კი 1,5—2-ჯერ მცირედ
ბოლო, დაუსტრობელად მიიღება შედეგი გა
წლის მეფეთმა შრომამ შედეგი გა
მოილო—თემურის მიერ დამზადე
ბულბა შინაბურთულაში ჩადლონი
ლენმა 1962 წელს, ნორჩ ტექნიკოს-
თა რესპუბლიკურ გამოფენაზე, სა-
მელი დამსახურა.

ტი დახვეწილობა, თემატური შიპა-
ცლფერიფინება, სიახლე. განსაკუთ-
რებით სასიხარულო იყო შერიფე
რებიდან წარმოღვენილ ნაკეთობა-
თა სილუფე.

ფიურის ერთ-ერთი წიგნი ხელში
იღებს თემურის მიერ დამზადებულ
შინაბურთულ რადიომილენს. ჩოაპე
დაჩიბანში გაისმის ფეხბურთის ცნო-
ბილი შირში. ბეგრის, აღბაი, ახლა
ლი ეფინება, რომ ქუთაისის სტადიონაქ
გაახსენდა, რომ შოღღფეთის დღედაღამე
ლო* დღეს შოღღფეთის დღედაღამე
კიზინიფეში აღგლოზირე *შოღღ-
ქას* ხელეხა.

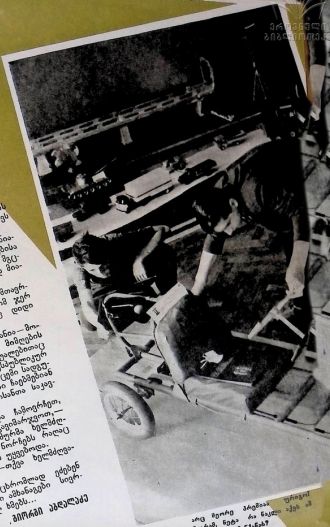
— ფინ გამარჯფენს* — ეფითა
ერთმა ცნობისათფეგრეშ.
— თემური! — თფეა განათლების
სამინისტროს შუგანა და ბაფენს
ლიპილით გადახედა.

ფიურის თემურ თფეურს—შინა-
ბურთული ჯიბის რადიომილენსა
და რადიოგადამცემების 28—29,7 მეტ-
რე დამზადებისათფის—ერთმანდ შიპა-
ნიპა პირველი პრეზია.

თემურის ძიება აქ ჩოდი შოფი-
დება. შან კარგად იცის, რომ შერ
ბილიც მიპყრება, რომელიც დიდი
გზისკენ მიემართება.

თემურის უახლოესი შინაბა—შო-
ფიურის დიპაპონის მიმღების
ყუარულია დიპაპონის საშუალებითაც
შეშენა, რომლის საშუალებითაც
ნორჩ ტექნიკოსთა რესპუბლიკურ
სადგურში მიმღებ-გადამცემი სადგურ
სადგურში მიმღებ-გადამცემი სადგურში
ჩი მიეწეობა.—ბაფეგები ჩიმიბიბიან
ულიკაში მოკლე ტალღისათფის
შირიო შეეფიბრება.

— არაიის არ უნდა ჩამოიჩრეთ,
უსათოოდ უნდა გეფიბრეგეთ,
უნებრა ერთხელ თემურმა ხელმძღ-
ვანელს, რომელიც თემურმა ხელმძღ-
საინტერესო ამბავს უწევთოდა.
— უსათოოდ! — თფეა ხელმძღ-
ნელმა...
შეჯიოთა, დაუსტრობლად ეტებენ
თემური და შისი ამბავს სიფი-
ცეში გაფანტულ ხეგებს...
. შირიბი აბაღაქე

ეს ბიჭუნა თემურის იყო. საცა
პროფიციები უნდა მოსულიყ-
ნეთის წიგნები უნდა მოსულიყ-
ნენ...
აი, ფიურის: გულისბიფრებით გა-
ტყენენ ჩენნი რესპუბლიკის ნორჩ
ტექნიკოსთა რესპუბლიკის ფიურის
წიგნების ცსაყოფილი დაჩინენ. —
წიგნის შარშინდლიან შედაჩენით.
წიგნის შარშინდლიან შედაჩენით.
შედეგ შემსახარბი იყო წარმოღვენი-
ლი; შესახარბებში იგრინბოდა შე-

აი, ფიურა პირველია...
შარაძე, ნინო რა ნაღვეს
მარტინაძე

განმარტებანი:

განმარტებებს იძლევა ფილოლოგიის
შეცნებებისა კანდიდატი
არლი თაყაიშვილი

უღბანი — დედამიწის დაუსახ-
ლებელი ნაწილი, — უმეტესად —
უწყლო და უმეტესად. „ბევრი ია-
რეს თუ ცოტა იარეს ამ უღბანოში,
ერთი ცხრათავიანი დღვის სახლში
მედიდნენ“ (ზაქარია).

უღბანო — ამოსავალი ფუქვა დაბა.
დაბა დღეს ქალაქის ტიპის დიდ სო-
ფელს ნიშნავს. სულხან-საბაძე მას
„მოძირო, მოზღღვილ ქალაქს“
უწოდებს. დაბ-ის თავდაპირველი
მნიშვნელობა კი იყო „მ ი წ ა“, „ს ა ხ-
ნ ა ე მ ი წ ა“. ქართული ენის მონა-
თესსვე სულურ ენაში ყანას, სახანვე
მიწას დღესაც დაბ ჰქვია, მეგრულში
კი — დობერა, დობირა.

უძვეს საფუძვლად აგრეთვე
სიტყვა უღბანო (უღბანო-რი), რო-
მელიც დღეს უღბანისა მნიშვნე-
ლობით იხმარება, ძველად კი და-
უსახლებელ და მოუვლად აღიღოს ერ-
შება.

„პოი, მოაწმინდავ, მათა უწინდავ,
ავგირონი შენდა,
დამაფიქრველი, ვერანანი და
უღბანო“.
(ნ. ბარათაშვილი).

უღბანო — დობირა, დობირა, დობირა,
დობირა (დობირა-რი).

უღბანო ნაწარმოებია უქონლო-
ბის გამოხატველი სუფიქსებით,
ისე როგორც: უწყლო, უქულო.
უღბანო, ესე იგი ადგილი, სადაც
დაბა არ არის, ხაზი არ სახლობს.
სულხან-საბა უღბანოს **უშენგო**-
ს უწოდებს. რაც შეეხება ბებრას
(უღბანო), იგი დაბა სიტყვის ძვე-
ლად დაბოლოება: დაბან. წ დროთა
განმარტებში დაიკარგა, მაგრამ ოს-
წინ ისევ აღება: უღბანო. შემდგე
ა შეიკუმშა და მივიღეთ უღბანო.

უღბანი — წალკა. იხმარება
აგრეთვე თავისში მნიშვნელობით:
„ატუა ოთახში შევიდა. წყალი წურ-
წურიით ჩამოსდიოდა... ამ წარღვნა-
ში, ვაჟო, რამ აგატრუა?“ (ს. აღი-
შვილი). ნიშნავს ნაღვარსაც: „დი-
ლით საშინელი სიტყვა დაუშ-

ვა... თან წარღვნაც მოჰყვა“ (ი. ბელო-
ვანიშვილი).

ბიბლიური ლეგენდით, წარღვნა
წყალიდობაა. მთელი დედამიწა
წყლით დაფარულა. გადარჩენილა
მხოლოდ ნოეს ოჯახი და სხვადასხვა
სულდგმული, რომლებიც ნემს და-
ხურულ დიდ ნაჟში (ნოეს კიდობა-
წმში) შეიფარა.

„წყლის ყალბა ცოდვილი წესია,
წარღვნა ამის მოწამე“.
(ს. ჭავჭავაძე).

წარღვნა-ის პარალელურად ძველ
ქართულში რღვნა ვგვხვდები: „ნოემ
რქვა კამბეჩს: რღვის შიშით გვაქვს
ძრწოლა, ლაფიგან წოლა და სარო-
სი იყრე?“ (დ. გუბაშვილი).

წარღვნა კომპოზიტია. იგი ისევეა
ნაწარმოები, როგორც თავ-ხება,
წყალ-დიდება. წარღვნის მეორე ნა-
წილი ხელუღბნადაა შემოტრეხი-
ლი: რღვნა, რაც შეეხება წას, იგი
ნათობა სიტყვისა წყალი — წალ-
რღვნა. აქედან უ და ლ ბებრების
ამოვარდით: წარღვნა. მართალია,
ძველქართულში ამბობდნენ: წალი
რღვნა, მაგრამ ეს იმიტომ, რომ ამ
გამოთქმის ორივე წევრი ცალ-ცალ-
კად იწერებოდა და დამოუკიდებლად
გაიაზრებოდა, რაც შეეხება წარღ-
ვნას (წალარღვნას). ამ სიტყვები ერ-
თმანის შეეხარდა, ორწევრიანობის
შეგრძნება დაიკარგა და მოხდა ისე-
თვე ფონეტიკური პროცესები, რო-
გორიც თქვენ გასთეთ სიტყვებში:
კისქარი, ნუგეში, დარხაისელი და
სხვ.

წიხვილი — მარცვლელის სა-
ფუძველად საგანგებო მოწყობილობა.

„ვიცხ რა უღდა თქესო, წიხვილი-
მა კი ფქვისი! (ანდახ). წიხვილი
ჰქვია აგრეთვე შენობას, სადაც ეს
საგანგებო მოწყობილობა გამარ-
თული სიტყვა წიხვილი ვგვხვდები
მრავლა ხატვით თქმში: წიხვილის
აპარუნებს — მოჰყვება გაუთავე-
ბელ ლაპარაკს, ლაქლაკს. წიხვილი
დაიფუჭის — ქართლკებთში იტყ-
ვიან შეტისმეტლდ გამზარად ადამი-
ანზე. ქარის წიხვილებს ებრძვის —
უსარგებლოდ იბრძვის (ამ გამოთქ-
მის საფუძვლად აღებულა სერვაინ-
ტესის გმირის — დონ-კიხოტის ბრძო-
ლა ქარის წიხვილებთან).

წიხვილი კომპოზიტია და მისი
პირველი ნაწილი ნაშთია სიტყვისა:
— წყალი; ნათესაობით ბრუნვაში
წყლის; აქედან — წის. წისკლის მე-
ორე ნაწილი კვლიც არ ფიქვია.

თანმოვინდაკარგული სახეა. მაშასა-
დამე, წიხვილის ამოსავალი ფორმა
წყლის ფიქვილი, შეეუმჯობესო შედეგად
კი მივიღეთ წიხვილი.

სიტყვაში ფიქვილი ძირია ფიქ. ეს
სიტყვა სავსურშია შემონახული და
ნიშნავს „ფიქვას“. ფიქვა — ესე
იგი ფიქად (ფიქვალად) აქცევის. ფიქ
ძირი ქართულში ყველგან კარგავს ე
მხოვანად.

ფიქვილი დღეს წმინდა ფენილად
ქცეულ მარცვლელს ჰქვია. სულ-
ხან-საბაძე მას ნაფიქვას უწოდებს.
მაგრამ ეს მნიშვნელობა არა აქვს
მას კომპოზიტში — წიხვილი. საქმე
ისია, რომ ფიქვილი თავდაპირველად
ნიშნავდა იმ ქვას (ლლს, ღღლლს),
რომლითაც ფიქვებზე ზორსლეუ-
ლი. წყლის ფიქვილი — ესე იგი წყლის
ქვა (საფიქვილი ქვა). ძველ ქართულ-
ში საფიქვილი ქვის მნიშვნელობით
ხშირად წიხვილიც იხმარებოდა.

განმარტებანი:

პირ.
სურ.
თქაჟანისხევა

ბავშვების მეგობარი

ენიმ ნაკაშიძე
1871—1963

— „მეგობრობა“, — ასეთია სათურის ზღაპრისა, რომლის გამოქვეყნებასაც ეპირებ თქვენს გამოცემას. ეს მოთხრობა გამთბარი იქნება მეგობრობის მაღალი, დიდი გრძნობითა, — პირადებოდა ნინო ნაკაშიძე ქართველ ბავშვებს ამ რამდენიმე წლის წინათ, ქურნალ „ბიონერის“ ფურცლებზე.

დღეს კი ჩვენი საყვარელი ნინო აღორა გვყავს.

ვინ იცის, დასარულა თუ არა ეს დაპირებული ზღაპარი ომბოცდაათ წელს გადაბეჭდულმა ჩვენმა მსოფიანმა მოამაგემ?

ალბათ, ყველას წაგივითხავთ ნინო ნაკაშიძის მშვენიერი საყმაწვილო წიგნები. მეგობრობის გრძნობითაა გამთბარი მისი გვირგვინი თავ გადასავალი: მეგობრული, ნათელი სიყვარული მძისავს ერთმანეთისათვის სრულიად უცნობ, კეთილი გულის ადამიანებს; მეურლის აზრით, ყოველი ადამიანის გულში ღვივის კეთილშობილება და კაცთმოყვარეობა, ოღონდ საჭიროა მისი დანახვა, მისი გამოვლინება.

აბა, გაიხსენეთ პატარა ჯამბაყური, რომელიც სამშულო ომში დაჭრილ ჯარისკაცებზე ზრუნავს!..

გახსენეთ? — თითის სიგრძე მუწვი თავის ბაბუას ჯოხის ცხენს შევთავაზებ: — ბაბუა, აბა, შეეჭეტი და ფეხები აიარ გიტკინებთა!

და ეს უმანკო, ბავშვური ბუნება

ძალდაუტანებლადა ჩაქსოვილი მწერლის ყველა ნაწარმოებში.

ბავშვები ერთმანეთთან დავობენ:

— ეს ხოჭო არა ჩემია და არა ჩემიო, ხოჭომ კი ამასობაში დრო იხელთა, ბალახებში ჩაიმაღა და თავს უშველა.

ანდა რა გულწრფელი და რა გამბედავნი არიან პირველყოფილი ბავშვები უღუ და თეთ!

დიდი მბატვრის თვალი უნდა ჰქონდეს მწერალს, რომ სულ პაწაწინა ადამიანური სითბოც არ გამოჩინოს მხედველობიდან; დიდი მოსიყვარული გული უნდა უქებდეს, რომ მისა გვირგვინი მკითხველისათვის ასე ახლოვდეს და ასწავლოს კეთილისა და ბოროტის გარჩევა.

ამიტომ გვიყვარს და მუდამ გვეყვარება ნინო ნაკაშიძე. ბავშვობაში მიღებული შთაბეჭდილება ხომ მთელი სიცოცხლეში გააყვება ადამიანს!

მარტო თქვენ როდი გზიბლავთ მისი მოთხრობები, ჩვენი დედ-მამაც მისი ნაწარმოებებზეა ვაზნადილი; რომ ჰკითხოთ თქვენი მშობლების მშობლებს, ბევრი მათგანი მადლოვრებით გაიხსენებს:

— ჩემს პატარაობაში ქურნალ „ნაკაშიძის“ ფურცლებზე ნინო ნაკაშიძის მოთხრობებს ხშირად ვკითხულობდი.

აი, თურმე რამდენი თოპა აღუზრდა ამ დიდებულ ადამიანს!

მან სამოცი წლის წინათ დაწერა თავისი პირველი მოთხრობა „ძიძა“.

მას შემდეგ სულ წერდა და წერდა!

ნინო ნაკაშიძე ფართო საზოგადოებრივ მოღვაწეობას ეწეოდა, —

მუშაობდა ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებაში, აარსებდა საკვირაო სკოლებს და ბიბლიოთეკას-საკითხველოებს.

რევოლუციამდელ საქართველოში ქანდარმერია სულ უხუთავდა მორწინავე ქართველ ინტელიგენციას; ნინო ნაკაშიძე დააბატონებდა ვიატკის გუნერნიში გადასახლეს.

ნინოს მხარში ედგა დიდებული ადამიანი, რომელიც სამშობლოს სიყვარულში დაიფრქვდა — ეს იყო მისი მეუღლე ილია ნაკაშიძე, — დიდად გათვლებული ქურნალისტი და სპეტაკი მოღვაწე.

მათი ოჯახის ხშირი სტუმრები იყვნენ: ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვუჟაფშაველი...

მათ ბინაში იყო მოთავსებული ქურნალ „ნაკაშის“ რედაქცია.

როდესაც ილია ნაკაშიძე თვითმკურთხელობის წინაღმდეგ თავისუფალი აზრების გამოქმნის გამო რუსეთში გადასახლეს, — ნინო მან გაჰყვა მეუღლეს. ისინი იქ დაუხლოვდნენ რუსეთის მოწინავე ინტელიგენციას; მათი მეგობრული ურთიერთობა ლეი ტოლსტოისთან, ამ დიდი მწერლის გარდაცვალებამდე აღ შეწყვეტილა.

უთუოდ, იმხანად დაისახა მიზნად ნინო ნაკაშიძემ — ქართულად ფარგნა ლეი ტოლსტოის „ბავშვობა და ყრბობა“. შესანიშნავად თარგმნა, ედიტა.

თითქმის მთელმა საუკუნემ გაიზინა ნინოს თვალწინ; დრმად მიხუცებულ მწერალი ბოლომდე სულით ახალგაზრდა დარჩა.

ნინო ნაკაშიძე პირნათლად მოიხიდა ვალი სამშობლოს წინაშე.

გაყვალა მკველიძე

ტბილისში, მთაწმინდის პლატოზე აღმართულია სატელევიზიო კოშკი, რომელზედაც ტელეცენტრის ვადამცემი ანტენაა დადგმული. აქედან გამოსხივებული რადიოტალღები ტელევიზორების ანტენებამდე აღწევენ და ეკრანზე გამოსახულებებს ხედავთ. მაგრამ ეთერში ამ ტალღების გაფრცხვლების მანძილი შეზღუდულია, მათ არ შეუძლიათ შორეულ ქალაქებამდე მიადწიონ. თბილისის ტელეგადამცემები სხვა ქალაქებში რომ იხილონ, ამისათვის საჭიროა რადიორელეური ხაზების აგება.

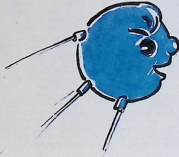
რა არის რადიორელეური ხაზი?

ერთმანეთისაგან 60-70 კილომეტრის დაშორებით აღმართულია მალალი კოშკები. თვითველ მათგანზე ანტენა დგას. პირველი კოშკიდან რადიოსიგნალი იგზავნება მეორე კოშკისკენ. მეორე კოშკის მიმდებარე ანტენა სიგნალს ღებულობს. მიღებული სიგნალი ძლიერდება და ვადამცემი ანტენით შესაძლო კოშკისკენ იგზავნება. შესაძლო კოშკი დასუსტებულ სიგნალს კვლავ აძლიერებს და მეოთხე კოშკისკენ აგზავნის; ისევ ძლიერდება აქ მიღებული სიგნალი და მეხუთე კოშკისკენ აგზავნის.

გზას". ასე ხდება, სანამ რადიოსიგნალი ბოლო კოშკს არ მიადწევს. ბოლო კოშკიდან კი უკვე ტელევიზორებისკენ მიისწრაფიან გამოსახულებები.

მოსკოვის ტელეგადამცემები თბილისში რომ მიიღოს, საჭიროა ამ ორ ქალაქს შორის რადიორელეური ხაზის

„აგზავნა“. უკვე არსებობს ასეთი „სტაფეტის“ პროექტი. პირველ რიგში გაფორმდის წინაგზავნი რადიორელეური ხაზით თბილისის დაკავშირება ქუთაისთან. შემდეგ, ეს ხაზი მოსკოვიდან სამხრეთისაკენ მიმავალ ხაზს შეუერთდება და ხედავთ დავინახებთ ვადამცემებს არა მარტო მოსკოვიდან, არამედ ევროპის ქალაქებიდანაც, ვინაიდან მოსკოვი უკვე იღებს ტელეგადამცემებს უცხოეთიდან.

მეცნიერებმა და ინჟინერ-სპეციალისტებმა ტელეგრაფიკის შორ მანძილზე ვადამცემის სხვა ხერხსაც მიმართეს.

რა იქნება, მიმდებარე ვადამცემი ანტენები მალალ კოშკებზე კი არა, თვითმფრინავებზე რომ დაიდგას? ტელეგადამცემებს მიიღებს პირველი თვითმფრინავი, მიღებული სიგნალი აქ გაძლიერდება და ვადამცემი ანტენით მეორე თვითმფრინავისკენ გაიგზავნება, მეორე თვითმფრინავიდან—მესამე თვითმფრინავისკენ და ასე შემდეგ ვიდრე დანიშნულების პუნქტს მიაღწევს.

ამ საინტერესო საკითხზე ჯერ კიდევ 25 წლის წინათ დაიწყო მუშაობა ცნობილი სამკობალი მკვლევარი, პროფესორმა შმაკოვმა.

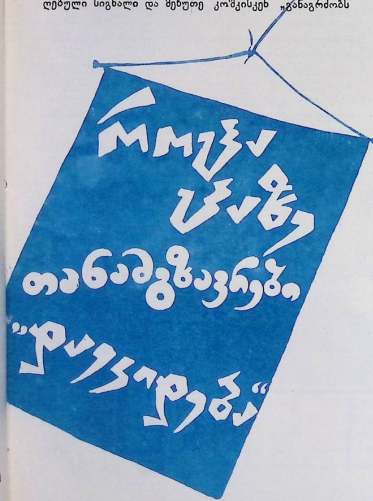
პროფესორ შმაკოვის იდეა 1958 წელს განხორციელდა, როცა მოსკოვში ახალგაზრდობის VI მსოფლიო ფესტივალის მიზანძიარობდა.

მოსკოვსა და კიევს შორის, 1100 კილომეტრი სიგრძის საჰაერო ხაზზე, განუწყვეტილად დაფრინავდა სამი თვითმფრინავი „ილ-2“. თვითმფრინავებზე მოწყობილი აპარატურით გამოსახულებები სულ უფრო შორის და შორის იგზავნებოდა: მოსკოვის ტელეგადამცემებს კიევში, მინსკში, სმოლენსკში და სხვა ქალაქებშიც ხედავდნენ.

მაგრამ ტელეგრაფიკის ასეთი ხერხით ვადამცემი გარკვეულ სიმწიფეებთან არის დაკავშირებული: ჯერ ერთი, თვითმფრინავებმა განუწყვეტილად უნდა იფრინონ; მეორეც,—რამდენი თვითმფრინავი იქნება საჭირო იმისათვის, რომ ტელეგადამცემებმა ევროპიდან ამერიკამდე მიადწიონ? ცხადია, ძალზე ბევრი.

ამრიგად, ასეთი ხერხით ტელეგადამცემი სრულყოფილად ვერ ჩაითვლება.

ამიტომ მეცნიერებმა და ინჟინერებმა დედამიწის ხელოვნურ თანამგზავრებზე გადაიტანეს ყურადღება.

თურმე, ერთმანეთთან რადიოხაზით დაკავშირებული სამი ხელოვნური თანამგზავრის საშუალებით შეიძლება განზოგადდეს სატელევიზიო პროგრამის მსოფლიო რეტრანსლაცია.

შეიძლება თანამგზავრზე არავითარი აპარატურა არ დიდგას. ასეთ თანამგზავრს „პასიურ რეტრანსლატორს“ უწოდებენ. პასიური რეტრანსლატორის დანიშნულებაა დედამიწიდან მისკენ გაგზავნილი ელექტრო-მაგნიტური ტალღები აირეკლოს და დედამიწასვე დაუბრუნოს უკან. არეკლილი ელექტრო-მაგნიტური ტალღები ჩვენი პლანეტის უზარმაზარ ფართობს მოეფინება. ამ ტალღებს მიიღებენ ტელეცენტრები, გაამაღიერებენ და ტელევიზორებისკენ გაავგზავნიან.

თანამგზავრმა რომ კარგად აირეკლოს ელექტრო-მაგნიტური ტალღები, იგი საკმაოდ დიდი მოცულობისა და მოლითონებული უნდა იყოს. ამიტომ, თანამგზავრს მტკიცე, მკრეჭველ ვარსს უკეთებენ, რომელიც ორბიტაზე გასვლისას სპეციალური გაზით იბერება.

რა თქმა უნდა, პასიურ რეტრანსლატორს აქტიური რეტრანსლატორი სჯობს: თანამგზავრზე დაიდგმება ელექტრო-მაგნიტური ტალღების გამამაღიერებელი აპარატურა, მიმღებ-გადამცემი მოწყობილობა.

თანამგზავრები ცაზე უნდა „დაეკიდონ“. თანამგზავრი დედამიწიდან ყოველთვის ერთ წერტილში უნდა ჩანდეს. ამიტომ რეტრანსლატორმა ისეთ ორბიტაზე უნდა იფრინოს, რომ დღეღამეში დედამიწის გარშემო ზუსტად ერთი ბრუნე გააკეთოს. ასეთი ორბიტა დედამიწიდან, დაახლოებით, 36 ათასი კილომეტრის სიმაღლეზეა. ამ სიმაღლეზე გაშვებული სამი თანამგზავრი დედამიწის ყოველ კუთხეში მიაწვდნენ ნებისმიერი ტელეცენტრის გადაცემას.

მოსკოვის ტელეგადამცემები რომ მთელმა აღმოსავლეთ ნახევარსფერომ მიიღოს, თანამგზავრი-რეტრანსლატორი უნდა დაეკიდოს ქალაქ ბანდუნგის თავზე, რომელიც თითქმის ეკვატორზე მდებარეობს, აღმოსავლეთ ნახევარსფეროს ცენტრში.

ტელეგადამცემებისათვის ხელოვნური თანამგზავრების გამოყენებით დიდად არიან დაინტერესებული იაპონიაში. იაპონიის რადიომაუწყებელ კორპორაციას დავალებული აქვს, უზრუნველყოს 1964 წლის ოლიმპიური თამაშების ტელეგადამცემა ტოკიოდან სხვადასხვა ქვეყანაში, მათ შორის, ამერიკაში—წყნარ ოკეანეზე გვლით. როგორ შეიძლება ამის მიღწევა? მხოლოდ თანამგზავრების დახმარებით. იაპონელი სპეციალისტები იმედოვნებენ, რომ 1964 წლისათვის გაშვებული მეკავშირე თანამგზავრების საშუალებით ოლიმპიურ თამაშებს მსოფლიოს ყველა სახელმწიფოში ნახავენ ტელემაყურებლები.

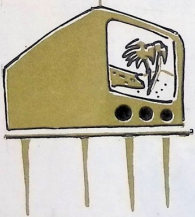
არც კავშირგამუშობის ამერიკელი სპეციალისტები არიან გულგრილნი ცაზე „დაკიდული“ თანამგზავრების მიმართ. ატლანტის ოკეანე დიდად აძნელებს ევროპასა და ამერიკას შორის სატელეფონო კავშირს. მეკავშირე თანამგზავრების საშუალებით კი ეს საქმე იოლად მოგვარდება.

ამს წინათ, 27 ქვეყნის 250 მეცნიერი და სპეციალისტი შეიკრიბა ვაშინგტონში, რათა განუხილათ ხელოვნური თანამგზავრებით შორეულ მანძილზე რადიოკავშირის დამყარების საინტერესო პრობლემები. ამ კონფერენციაში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს სამეოთხე სპეციალისტებმა.

გაეფიქრა, ჩვენი პლანეტა „გაურღდება“ ახალი თანამგზავრები, რომელთა დახმარებითაც, დედამიწის სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრები ადამიანები იოლად დაუკავშირდებიან ერთმანეთს ტელეფონებით, იხილვენ ყველა ქვეყნის ტელეგადამცემებს.

მსოფლიოს სივრცე უთვალავი და უზნობლო რადიო-არხებით „დაისერება“.

ანდრე პარპალავილი,
ინჟინერი, საქართველოს სსრ დახმარებული
რადიოინჟინერი
ნახატბა ელუარდ ამბოკაძისა

ერთი ეზოს ბავშვები... დაზრდებან, სკვნებს მოცელებან, ერთმანეთს დაშორდებან. ეს სურათი კი დარჩება განურყვრებელი, ხალხიანი დღეების მოსაგონებლად.

კოსტა

თბილისი. აგვალის გზატკეცილი. ახალი, დიდი სახლი—ქ. 50. ეზო სავეა საკარნავალო კოსტუმებში გამოწყობილი ბავშვების ხმაურითა და სიცილით. ფიგურეკის მსგავსად ჰკივია ზუკაში ფერადი ნათურების გირლანდები. ჰქუხს ხალხიანი მუსიკა.

— განა დღეს რაიერ დღესასწაულია?—კითხულობდნენ ცნობისმოყვარე გამგელები.

— დიახ, დღეს ჩვენნი დღესასწაულის წინა დღეა.—პასუხობდნენ დიდების შეკითხვაზე ბავშვები,—ხედავ ხომ სასწაულო წელი იწყება!..

ხოლო უფრო თამამები ამაყად წარმოსთქვამდნენ:

— ჩვენ ვართ ბიონერები—ახალგაზრდა ლენინელები, ჩვენ მზად ვართ შევასრულოთ დიდი ბელადის ანდერძი.

ისინი ხელებს იშვრდნენ უზარამ-

ზარ ტილოსკენ, რომელზედაც ეყურა: „სწავლა, სწავლა და სწავლა!“ ეს იყო შარშან.

ამას წინათ ეს შემთხვევა გამახსენდა და გაიფიქრე:

„როგორ ცხოვრობენ ბავშვები იმ დიდ ეზოში, რა არის ახალი მათი კოლექტივის ცხოვრებაში?“

და აი, მე უკვე იმ ხუთსართულიანი სახლის ეზოში ვარ... გავეყვი

ეკოსტა

მზიარული ბავშვების დინებას და ფართოდ გაღებული კარების წინ აღმოვჩნდი.

...ოთახი დიდი არ არის; მოწყობილია სადად—ძელური სკამი, მაგიდა, კედელზე ჰკივია ზეთის საღებავით დახატული პიონერული ორგანიზაციის ემბლემა—ვარსკვლავი, კოცონის ალი და დევიზი: „მზად ვართ მარად!“. კედლის გაზეთში ილიჩისა და ფიდელ კასტროს პორტ-

რეტები. მაგიდას ბავშვები შემოსდომიან და წიგნებს კითხულობენ.

— ჩვენ თემურელეგები ვართ!—ამბობენ ბიონერები,—ვეცილით, დავებმართ უფროსებს და ვისწავლოთ კარგად. ჩვენ შევეძენით ეზოს პიონერული ორგანიზაცია, იმიტომ რომ, როცა ერთად ვართ, ჩვენ ყველაფერი შეგვიძლია.

ძალიან ბევრი ბავშვია ამ სახლში,—ასზე მეტი. ადვილი როდია მათი დარაზმვა, საერთო საქმით აღვზენება. ტოლიკა კომკავშირელია, მას ამოუწერავი გამოზგონებლობითი უნარი გააჩნია, შეუძლია ბავშვების დაინტერესება.

პიონერები უფროსებთანაც მეგობრობენ, განსაკუთრებით—კიმა ამირხანოვასთან. დეიდა კიმა დიასახლისია, ხანშიშვესული, მაგრამ ენერჯიული ქალი,—საქართველოში პიონერული მოძრაობის ვეტერანი. ბავშვები

მეკოსტა

მზად არიან საათობით უსმინონ მას; კიმა ამირანოვა ხშირად უყვება მათ, თუ როგორ ეხმარებოდნენ საბჭოთა ხელისუფლების პირველ წლებში ბავშვები თავიანთ მამებსა და დედებს ახალი ცხოვრების ასუვნებაში. ასეთი საუბრის შემდეგ პატარები უფრო მონდომებით ეკიდებიან ბიონერულ საქმეებს.

საქმე კი ძალიან ბევრია—სხვადასხვანაირი და საინტერესო. მაგალითად, ერთხელ სახლის ქედელზე, თვალსაჩინო ადგილას, განცხადება გაჩნდა: „პატრეცემული მშობლებო! როცა სადმე წახვალთ, თქვენი ბავშვები დაუტოვეთ ჩვენი ეზოს გოგონებს—ბიონერებს.“

თემურელები.“

ამ განცხადების დამწერი, მაია როზენბლიტი, ეჭვობდა—ვაი თუ არ გეანდონ ბავშვებიო. მართლაც, დედებს ეს განცხადება პირველად მხოლოდ ღიმილს ჰგვრიდა, ახლა კი პატარების მოვლაში ერთმანეთს ეცილებიან „ბიონერული ძიძვები“—მანანა თავართქილაძე, ნადია სემონოვა, ალა დორფმანი და ბაბულია ბგინაშვილი.

... ზურიკო ზამზარაშვილმა დანახა, მოხუც ქალს კიბეზე ნავეით სასვე ვედრო ჩამოქონდა. ფხბურთის თამაში მიატკოვა, კიბეზე აიჭრა და, მიხეცმა გაოცებად კი ვერ მოასწრო, ბავშვმა ისე სწრაფად ჩაიტანა ნავეი და ვედრო უკან დაუბრუნა.

— რისი მადლობაა როცა დაგვირდეთ, დამიძახეთო! — შესძახა კიბიდან ზურიკომ.

... ერთხელ, შტაბში ცნობა მოვიდა: — ვარდისუნის ქუჩის ბოლოში, მტკვრის ნაპირას, აღმოჩენილია ლერწმით დაფარული პატარა ჭაობი.

— უნდა ამოვაშროთო! — თქვეს შტაბში.

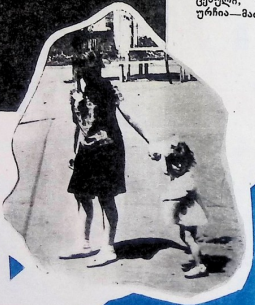
— ჯერ, ლერწმების აჭრა გადაწყვიტეს. ფიქრობდნენ, — წყალი გამოინდებდა და მზეზე აორთქლდებო.

— ჭაობის ამოშრობამდე ლერწამი ისევ წამოიზრდება— თქვა ალიკამ, რომელიც ბოტანიკითაა გატაცებული, და ამხანაგებს ეგკალიტების დარგვა ურჩია— მათ ჭაობების ამოსაშრობად იყენებენო.

მაგრამ, სად ეშვოვათ ეგკალიტის ნერგები?

მშობლების რჩევით, შტაბში ამთელი შემადგენლობით—კოგნიტორის რაიკოში წავიდა, ლენინის რაიონის ბიონერული ორგანიზაციის სამსოს თავმჯდომარესთან — მერი ვოსკანიანთან. მან მოიწონა ბავშვების გადაწყვეტილება.

— ოღონდ, ჭაობის ამოშრობის საკითხზე რაიკომსკომის თავმჯდომარესთან უნდა შევადეთო, — თქვა მან. რაიკომსკომის თავმჯდომარემ — პატრეცემულმა ვარლამმა ბავშვებს დახმარება აღუთქვა. მართლაც, მეორე დღეს საწებისადაგურიდან სპეცია-

— როგორ ვიხლებათ, ბიჭებო, ცოცხლი—კისკისებს პაწაწინა თანა.

კულრაბა ნანას თვლიდ დედისკენ დარჩა...

შემ ბავშვებს თავი მოა-
ნატრა... შერე ღრუბლები-
დან გამოიყვინა და პატა-
რებზეც ბიჭოვანებით გაიტ-
რუნენ აგვისტოს შუის
ქვეშ...

ეს ნომერი მზადაა ახლა
ახალ ნომერზე ვიფიქროთ...

ლისტი მოვიდა და, ბავშვებთან ერთად, დაათვა-
ლიერა ის ადგილი...

— ჭაობის ამოშრობა ეკალიბტების გარეშეც
შეიძლება, — ლიმილით თქვა მან, — შეიარაღდით ნიჩ-
ბებით!

პატარ-პატარა არხებით წყალი მტკვარში ვადა-
წურეს. რამდენიმე დღეში ის ადგილი ისე მოშრა, —
კაცი ვერ იფიქრებდა — თუ იქ ოდესმე ჭაობი იყო.
...დიახ, მართალი თქვეს ბავშვებმა, — როცა ბიჭ-
ნერები ერთად არიან, ყველაფრის გაკეთება შეუძ-
ლიათ.

რ. შიარაშვილი

შეიქმნა ეს დღის
შობილენი...

1206

ბავშვთა განათლების
აქტივობების განხორციელების
საშუალებების მოძიების
და განხორციელების
შედეგად...

ფოტო
დღევით
სკოლა-სედილის

ბიჭოსი ველოდერი ახალი აქვს შარდი,
ნაოურად, ხავეც...

გაზაფხულია ჩვიბ

მთიანე მიხამა

გაზაფხულის წვიმა მოლის, გადებდა წვეთი წვეთს, ელვა—ელვას, მები—მებს.

ქარი ჰქრის, ქარი სტენს,— უხარია ალვის ზეს. სველ ფოთლებში შევეუქულა ქაწაწინა ნარჩიტა,— უცნურად მორთული ჭრელ-ქათიბი ფარჩითა. წყარო ეძებს ნაკადულს— ბურქნარებში ჩაკარგულს.

ღვარი წვეთებს იერთებს— მძივებზეთ დაფანტულს, მდინარე კი გულში იჭრავს მოხიზითე ნაკადულს.

ნიაღვრებმა მწვანე კორღზე გააჩაღეს მარულა, ია შიშით განაბულა, იჭყიტება ფარულად.

გაზაფხულის წვიმა მოლის, არემარეს ასეულებს, იას კაბა დაუსველდა— დარღი აღარ ასვენებს;

სოკოებს კი გაუშლიათ ქოლგა ნაირფურია... წვიმა მოლის, მოვიღზინოთ— აბა დელი—დელია.

წვიმა და გაყაჩოთა ცეცხლი მაინც ანთია, ქარი ცეკვავს, ქარი მღერის— ჩანენ მოუმართია.

გაზაფხულის წვიმა მოლის, გადებდა წვეთი-წვეთს, ელვა-ელვას, მები-მებს.

ნაკადული ნაკადულს შეუერთდა ზედი-ზედ. თიხისფერმა ღვარებმა გადახევის ხელი-ხელს,— გაზაფხულის გრილი წვიმა მიიღერის სერი-სერ...

მეზღო — რაც უფრო განათლებულია ადამიანი, მით უფრო მეტი საჩუქრების მოტანა შეუძლია მას საშობილისათვის.

მკობა — ყოველდღე უნდა მიიხმინო თუნდაც ერთი პატარა სიმღერა, ნახო ერთი პატარა ნახატი, წაითხო ერთი ბრძნული თქმა.

ღვენიკობა — პადიოსანია თუ არა ადამიანი — გამოიცნობა არა მარტო მისი საქმით, არამედ — სურვილითაც.

სუჯიანი — თუ გსურს ჰკვიანი ცაცის სახელი გჰქონდეს — უნდა შეგეძლოს გონივრული კითხვის დასმა, ურადლებით მისმენა, კითხვაზე პა-

სულის მშვიდად გაცემა, ღაპარაკის შეწყვეტა; — თუ არაფერი აღარ გაქვს სათქმელი.

მეზღენი — რომ მკითხონ — ვინ არის განათლებული კაციო — ვუპასუხებ: განათლებული არის ის, ვისაც შეუძლია აზროვნება და თავისი ნააზრების ორ ენაზე გადმოცემა.

მ. ჭაჭავაძე — ბავშვმა თავის დედაზე უნდა გაიხსნას გონება და უფრო ენის სწავლას მხოლოდ მაშინ მიჰყოს ხელი, როცა თავის ენაზე საქმაოდ ვაჭრონილი იქნება.

მოკონკრეტო
მაკონკრეტო

გაგონ

საზოგადოებრივი

ლაკტიონმა ქუთაისის სასულიერო სემინარიის მეთრეველსში დაწერა ლექსი — „ჩემი მოგონებანი“. ვალაკტიონს მამა ადრე გარდაეცალა და დედამისი — მარკია — დიდი გაჭირვებით ზრდიდა შვილებს. ეს ლექსი ოდნავ სევდიანი იყო, მაგრამ მასში სასოწარკვეთლების ნასახივ კი არ სჩანდა.

— მინდა, კარგი სწავლით ჩემი დაიწერული დედა გაეხარო, — ამბობდა ამ ლექსში ვალაკტიონი.

მამინ მემ ქუთაისის სასულიერო სემინარიაში ვსწავლობდი. ქართულ ენასა და ლიტერატურას გვაწავლიდა ცნობილი პედაგოგი — მელიტონ ჩოგვაძე. ვალაკტიონის ეს ლექსი მელიტონს წააიკითხა ამბერეკი ჭულაყიძემ — პოეტის დედაშვილმა.

— ყოჩაღ, ვალაკტიონ, კარგი ლექსი დაიწერია. ბევრი იცით, ბევრი წერე... ვის იცის, რა დიდი პოეტი უზრდება შენი სახით საქართველოს, — უთხრა გახარებულმა მასწავლებელმა.

არდადეგებზე ვალაკტიონი სოფელში ჩადიოდა და ყანისა და ბაღ-ბოსტანის მოვლაში დედს ეხმარებოდა. გარდა ამისა, იგი სოფლის მოსახლეობაში კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობასაც ეწეოდა: მართავდა ლიტერატურულ საღამოებს, გლეხებს უყიფავდა საინტერესო წიგნებს, დგამდა წამოდგენებს.

ერთ საღამოს ჭყვიშო ვალაკტიონმა დადგა პიესა, რომელიც მან ეგნატე ნინოშვილის „მოსე შერის“ მიხედვით დაწერა სახელდახელოდ. პიესის ერთ-ერთ როლში თითონ ვალაკტიონი გამოვიდა. ამ წარმოდგენის სახეობილად ქუთაისიდან და ბაღდადიდან ჩამოვიდა ხალხი...

დანამდვილებით ვერ ვიტყვი, მაგრამ ამ საღამოს, მგონი, ახალაზრდა მთავრისკაც ესწრებოდა.

სემინარიაში კარგად სწავლასთან ერთად, ვალაკტიონი გატაცებით კითხულობდა სხვადასხვა წიგნებს.

— მარტო სემინარია საკმაო ცოდნას ვერ მოგვეცემსო, — ხშირად იტყოდა ხოლმე ვალაკტიონი. მას წაიკითხული და შესწავლილი ჰქონდა ყველა მნიშვნელოვანი ქართული კლასიკური ნაწარმოები.

ჩემი ხშირად ვიცრებდით ვალაკტიონის ბინაში. არქონის გორაზე, იყო ცხატე კამათი წარსულზე და მომავალზე, აზრთა სხვადასხვაობა ამა თუ იმ ნაწარმოებზე... ვალაკტიონს ყველას პატივს ვცემდით და გვეწროდა მისი; იგი ყოველთვის პირუთენილად და მიუღებოდ გამოთქამდა თავის აზრს...

მასსოვს, როგორ გაახარა ვალაკტიონი 1905 წლის რევოლუციის შემდეგ სემინარიაში ქართული ლიტერატურის ქრესტომათიის სწავლების შემოღებამ (ეს ქრესტომათიები შედგინა ცნობილმა პედაგოგმა ივანე გომელაურმა).

— ჩვენ ახლა ნამდვილად გვაქვს საშუალება — კარგად შევისწავლოთ ჩვენი მშობლიური მწერლობა, — თქვა მამინ ვალაკტიონმა.

ვალაკტიონი ყველას ეხმარებოდა, ყველას უზიარებდა თავის ცოდნას. იგი იყო უმჯობესი, კეთილი და უაღრესად თავზაინი, რის გამოც ძალიან შეიყვარეს სემინარიელებმა.

ქუთაისის სასულიერო სემინარია წარჩინებით დაამთავრა და თბილისის სემინარიაში უგამოცდოთ მიიღეს... თბილისიდან იგი მშობლიურ სოფელ ჭყვიშოში დაბ...

რუნდა და მასწავლებლად მუშაობა მოისურვა. სკოლების მთავარმა მეთვალყურემ, ცნობილმა ისტორიკოსმა თედო ერადნიანმა იგი მასწავლებლად დანიშნა შორაბნის მაზრის სოფელ ფარცხნაღის დაწევებით სკოლაში.

იმ დროს მემ ვმასწავლებლობდი სოფელ ილუმში. ვალაკტიონის მასწავლებლად დანიშვნა რომ გვიკებ — ძალიან გამეხარა; მე მასთან მივალ, ის ჩემთან მოვა, გავეცნობით ერთმანეთის მუშაობას და ძალიან კარგი იქნებამეთქი.

— ფარცხნაღის სკოლაში ერთი ახალგაზრდა მასწავლებელი მოსვლა და ვადატრიალუბა მოუხდენია სასკოლო მუშაობაში, — მითხრა ერთმა მასწავლებელმა, რომლის გვარიც, სამწუხაროდ, აღარ მახსოვს.

— მე ვალაკტიონს კარგად ვიცნობ — ის ისეთი კაცია, ვადატრიალუბისა რა მოგახსენოთა, ბავშვებთან თავისებური მიდგომა რომ ექნება — ამასი დარწმუნებული ვარ, — ეუთხარი იმ მასწავლებელს.

ერთხელ, ქუთაისში, სოფლის მასწავლებელთა ყრილობა იყო, ყრილობაზე ვალაკტიონი ჩამოვიდა. იგი გულლიად მომესალმა. ერთმანეთი მოვიკითხეთ და ბაღში გავედით სასაუბროდ...

— ძალიან შემეყვარა ბავშვები, დღე და ღამ მათთან მინდა ვიყო. რა კარგი ყოფილა ეს პედაგოგობაო, — მითხრა ვალაკტიონმა.

დიდხანს ვილაპარაკეთ, მალე ყრილობაც დაწყო.

აბრაგანი — ბურთის აღმა

აკვრა (მაგილის ჩოგბურთში და ჩოგბურთში ჩოგნით, ფრენბურთში, კალათბურთში და ხელბურთში) — ხელით, ფეხბურთში — ფეხით).

წაწალა — ხაცალფეხი ხიდი

ერი ერთი ძელი (ხე — მოკვეთილი, გასხებილი და დამორილი) წაალზე (ღეღეზე, ნაქადულზე) გადებულნი, მდინარის ერთი ნაპირიდან მეორე ნაპირზე გასასვლელად. ეს ის ხილია, რომელზეც ერთხელ თხამ თხას გზა არ დაუთმო და ორივემ წაალში მოადინა ტყაპანი.

ყრილობაზე გალაკტიონმა მგზნებარე სიტყვა წარმოსთქვა. მან სასტიკად გააკრიტიკა ბავშვებთან მუშაობის არსებული ფორმები და მათი საფუძვლიანი გადახალისება და გაუმჯობესება მოითხოვა, დაგმო სკოლებიდან ქართული ენის განხედვის პოლიტიკა... — სკოლებში ქართული ენის სწავლება არაფერი საჭირო არ არისო — გვეუბნებიან და ამას ჩვენ ვიციან, ხოლო — ქართველობა რად გინდათო — ვინმემ რომ გვითხრას, — ალბათ ცოცხალი ვერ გადავირჩივბა. ეს ხომ ერთი და იგივეა, — ქართული ენა თუ არ გვეჩვენება — არც ქართველები ვიქნებითო! — თქვა ამ ყრილობაზე გალაკტიონმა. ყრილობა რომ დამთავრდა, — ძალიან მომეწონა შენი სიტყვა-მეტყე — ვუთხარი გალაკტიონს.

— სიტყვა მაინც სიტყვაა. შენ ჩემთან ჩამოდი, გაცეანი ჩემს მუშაობას და მოწონება მაშინ ნახეო, — ღიმილით მითხრა მან.

შემოღგომამდე ვერ მოვიკალე. შემოღგომაზე კი, ერთ შაბათ დღეს, ფარცხანლისკენ ვაფუდქეი გზას...

სკოლის მივსარი რომ შევადე, გალაკტიონმა ფანჯრიდან ხელი დამჭინა. მე კლასში შევედი და გაცეიოლს დავესწარი; რა სხაასახულები პასუხობდნენ ბავშვები! რა სიყვარულითა და ცოდნით ახსნა გალაკტიონმა ახალი გაცეიოლი! მართლაც დავცეიარია ის წუთები ჩემთვის. მეცაინებოდა რომ დამთავრდა, მითხრა:

— ამაღ ჩემთან დარჩი, ზეალ ხომ კვირაა! მე სიამოვნებით დავცეიანბე.

ვიდრე მის ბინამდე მივიღობდი (იგი ერთ გლეხთან ცხოვრობდა), მევირო რომ სიანტერესო მიაბოო...

თურმე, ამ სკოლაში გალაკტიონის მოსვლის შემდეგ, არც ერთ ბავშვს არ მიტოვებია სწავლა. ასეთი შემთხვევა კი მანამდე ხშირი ყოფილა.

მასწავლებლად რომ დანიშნეს, გალაკტიონს ერთი ქართველი მწერლის ეტუილი გახსენებია. ამ ეტუილის

გმობრა, სემინარიის დამთავრების შემდეგ, სოფელში მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. მას ძალიან შეუყვარდა თავისი საქმე და არ ეცნო — ჰედაგოგობაზე უკეთესი პროფესია თუ არსებობდა ამ ქვეყნად.

თურმე ფარცხანლის სკოლაში გალაკტიონის შიშით (ჩემი ხაზითო — ასე თქვა მან) ვერც ერთი მასწავლებელი ვერ ბედავს მოსწავლეთა დირიგურად დასტას. გალაკტიონი თურმე ხშირად მართავს ლიტერატურულ დღესასწაულებს, რომელზედაც ბავშვები ეჩვენებიან კამათსა და მსჯელობას...

სოფელში ყველას ძალიან უყვარს გალაკტიონი, — ბავშვებსაც და მათ შრობებსაც (ცუდი თვალით არ მიყურებენ, უკმაყოფილონი არ არიანო, — ასე თქვა მან), კიდევ ბევრი რამ მიაბოო სახშირ მოსვლამდე...

ერთ პაჩია ლელუხე რომ გავედიო, გალაკტიონმა ხელი დაიშვირა სახლისკენ, რომელიც ძლივს ჩანდა ბებნის და სიცილით თქვა: — აგერ, ჩემი სასახლეც, ძამბეო!

შევედიო მის ოთახში. უპირველეს ყოვლისა, წიგნები მეცა თვალიო. ჩემი ყურადღება მიქცია აგრეთვე ძელურბა სკამებზე, რომლებიც ოთახში დიდა. მე ეს მუცნაურა, მაგრამ მაღ მებეჭდი, — რაშიც იყო საქმე.

დასასახლისა სუფრა ვაშლა. — აი, სულ ესაა მაქვს, ძამბეო, ჰედაგოგებმა მეტი არც უნდა დალონო, — თქვა ღიმილით და მაგრადახე ორი ბოთლი დაგაო...

ის იყო, სადღობაყ დავამთარეთ და... ელაში ათოთორმეტი ახალგაზრდა შემოვიდა. ისინი გალაკტიონს თვაზიანად მიუსალმნენ. გალაკტიონი ახალგაზრდებს აივანზე ამოუდგა, მერე სახლში შევიდა და რაღაც წიგნები გამოიბანა.

— ამ ბებნემა ფარცხანლის სკოლა დაამთავრეს... ზოგ მათგანს მწერლობა სურს (როცა გალაკტიონი ამ სიტყვებს ამბობდა, ერთი ქერა ყმაწილი გაწიოთლა და უხე

მას კენე—მადისმავარი ვაჟონა-
ზარდი, რომლითაც ვაზი, ლო-
ბიო, კიტრი, ნესვი, საზამთრო,
კვანი ღობეზე, სარზე, ხეზე ან
ბალახის ღეროზე ეხვევა.

რაღაცხი:

**გაგონიანათ თუ არა ეს სიტ-
ქმები?**
**თუ გაგონიანათ — საღ გაგი-
გონიანათ?**
**თუ არ გაგონიანათ — იქნებ
გათი სინონიმები იცით.
ველით პასუხს.**

რხულად გადაისცა თავზე ხელი). რას იზამ, არაა საძრა-
ხისი სურვილი, — განავრძო გალაკტიონმა, — შენ რა
გინდა გამოხედვ? — მხარზე დაკრა ხელი ერთ ჩა-
სქუმებულ ახალგაზრდას.

— მე... მწერალი, ბატონო!
— ხედავ, ორი მწერალი მყოლია ლიტერატურულ
წრეში...

... იმ დღეს ილიას „განდევლის“ არჩევდნენ.
ის გულთბილობა და სიყვარული, რაც გალაკტიონმა
ახალგაზრდობთან საუბარში გამოიჩინა — სამუდამოდ
ჩამრჩა ხსოვნაში.

— ცა ვარსკვლავებით მოიჭედა. ახალგაზრდები წავიდ-
ნენ. დიასახლისმა ლამაზ შემოგვიტანა.
— ასეა თითქმის ყოველდღე, — თქვა გალაკტიონმა
და კარადიდან რაღაც წყინე გამოიღო.
ეზოდან ჩოჩქოლი მოისმა.

— მოვიდნენ ჩემი გლეხები! — თქვა კეთილი ღიმი-
ლით და ეზოში ჩავიდა.

გლეხების ოთახში შემოჰოჭვია. ისინი ძეღურ სკამებ-
ზე ჩამოსხდნენ. გალაკტიონმა მათ „გოგია უიშვილი“ წა-
უკითხა. მერე სხვადასხვა საკითხზე ესაუბრა.

გზადაზა გლეხები შეითხვებნ აძლევდნენ და ვალა-
კტიონიც ხალხად, ვისაგებდალ პასუხობდა. ბოლოს, საეუ-
თარი ლექსიც (აღარ მასსოვს — რომელი) წაიკითხა და
გლეხებიც წაიითმალდნ... გამოგვეშვიდობნენ და წავიდ-
ნენ.

— აი, რა საინტერესოა მასწავლებლის მუშაობა სოფ-
ლად, — მითხრა გალაკტიონმა და გაღვილი მკერდი
გრლი ნიავს მიუშვირა... მერე აიგნის სვეტს მხარით მიეყ-
რნო, გაირინდა და ჩაიჭურჭელა: — ყური უდგე, რა
ტკილია მღერის ცა...

— მასწავლებლის მუშაობა სოფლად! — ეს ისე
დაბეჭოთებით თქვა, — ათასი ემტყიცებინათ — მაშინ
ვერავინ დამაჯერებდა, რომ იგი ოდესმე თავს დაანებებ-
და პედაგოგობას.

პროფესორი **ალექსანდრე მორგბეძე**

საბავშვო

აბრანდით, — უთხრა პოლკოვნიკმა
ახალგაზრდა კაცს.
— გამაღობო, — თქვა ახალგაზრდამ
და დაჯდა.

— ჩემამდე ხმა მოვიდა, რომ თქვენ... — დაიწყო
პოლკოვნიკმა, — პო, მე თქვენზე რაღაც-რაღაცეები ვიცო.
თუმცა, კაცმა რომ თქვას, ბევრი — არაფერი ამბობენ,
რომ ამ ბოლო დროს მოუსვენარი გახდით, რაღაცაზე
თავს იმტვრეთ, საქმე კი არ გამოვადით. ეს მე კარგა
ხანია ვიცი. მინდა — პირადად მოველაპარაკოთ. იქნებ,
სამსახურის გამოცვლა გინდათ, ან არ იქნებ, რომელიმე
შორეულ სამხედრო ოლქში გსურთ გადასვლა. არ მოვ-
წყინდათ ეგ კანცელარია?! ვინ იცის, ეგებ ფრონტზეც
გინდათ წასვლა...

— არა მგონია, რომ ფრონტზე წასვლა მინდოდეს, —
თქვა ახალგაზრდა სერჟანტმა.

— ახა, რა გინდათ?!

სერჟანტმა მხრები აიჩრია და ხელეზზე დაიხედა.

— მე მინდა — შვილობა იყოს ქვეყანაზე! მინდა, მი-
ვიანი რაიმე საშუალებას, რომ ერთ ღამეში ყველა ტყვე-
ვი ვინაგა შევამოს, ყველა ყუმბარაში მოთავსებული
პაქეტები მივხედე გახადეს, ყველა ტანკი პრეისტო-
რიულ, უცვლელად ურჩხულად დავმგვანოს... დახ, ერთ
ღამეს ღამეა მოხდეს ყველაფერი ეს... აი, რა მინდა მე!

— ეს ყველა ჩვენთავანის სურვილია, — თქვა პოლ-
კოვნიკმა, — მაგრამ ახლა თავი დაანებეთ იდეალისტობას
და თქვით — საღ გაგაგზავნით. აირჩიეთ — გინდათ დასაე-
ლეთი, გინდათ — ჩრდილო ოლქი (პოლკოვნიკმა მავიდა-
ზე გაშლილ რუკაზე თითი დაადო ჯერ ერთ, მერე — მე-
ორე წერტილს).

სერჟანტი ხელების ქნევით განავრძობდა ლაპარაკს:

— ვთქვით, ერთ მშვენიერ დილას გავიღვიძეთ და... რას
გზედავთ: ქვემეხები აღარაა საჭირო, — მაშინ რას იზამთ
თქვენ — უფროსები, რას ვიზამთ ჩვენ — ჯარისკაცები, რას
იზამს მთელი ქვეყანა!..

პოლკოვნიკი უკვე მიხვდა რომ სერჟანტთან ცოტა
სხვანაირად უნდა ელაპარაკა... მან გაიღიმა და თქვა:
— ეს ძალიან საინტერესო საკითხია. მე მიყვარს ასე-
თი თეორიები. მაგრამ, მე მგონია, ეს რომ მოხდეს, —
ნამდვილი პანიკა ატყდება, ყველა იფიქრებს, რომ მხო-

რეი პრადვარი

საბავშვო

ლოდ მას არა აქვს იარაღი, ცალ-ცალკე ყველა სახელმწიფო დადგურებს, რომ ეს მისი მტრების მოწყობილი საქმეა!

— მერე? — იციხა სერჯანტმა, — როცა ყველა დარწმუნდება, რომ იარაღი არავის არა აქვს, არავინ არავის არ ემტრება, ყველა ადამიანი თანასწორია და შეუძლიათ ახლებურად დაიწყონ ცხოვრება, — მაშინ? მაშინ რას იზამს ხალხი?!

— ყველა ხელახლა დაიწყებს შეიარაღებას.

— თუ ამის ნებას არ მივცემთ?

— მაშინ ადამიანები კრივის ხელთათმანებს იშოვნიან, სახელმწიფო საზღვრებზე ერთმანეთს შეეჯახებიან და გაჩაღდება მუსტიკირი. ჯერ ერთი — ვინ წაართმევს, და რომც წაართვან ეს ხელთათმანები — ფრჩხილებსა და კბილებს მიიშველიებენ. ესეც რომ აუკრძალო, — ფურთხებას დაუწყებენ ერთმანეთს. ენას ამოგლეჯ? პირს აუკრავ? მაინც რაღაცას მოიგონებენ.

— თქვენ ფიქრობთ, რომ ჩემი იდეა ჰაერშია გამოკიდებული, არა?

— თქვენი იდეის განხორციელება იმას ემგავნება, — კუს რომ ჯავშანი შემოაცალო. ეს იქნებოდა მომავდინებელი დარტყმა ცივილიზაციაზე.

— იქნებ, თქვენ არც კი გაწუხებთ ხალხზე, მშვიდობაზე ფიქრთ, რადგან წყნარი სამუშაო გაქვთ და სამსახურში ძალზე მშვიდად გრძნობთ თავს.

— თუნდაც ასე იყოს... ამას მნიშვნელობა არა აქვს. საერთოდ, თავიდან მოიშორეთ ეგ თქვენი "ქანავი".

სუცხე, სერჯანტმა თავი ასწია.

— თქვენ საიდან იცით, რომ მე ის მაქვს?!

— რა ის?!

— აიიი... ეეე... ქანავი!

— არ მესმის — რაზე ლაპარაკობთ!

— იცით თუ არა თქვენ, რომ მე ძალმისს ეს მართლა გვაკეთო, დღესვე შემოძლია დავიწყო... პოლიკონიკმა გადაიხარხარა.

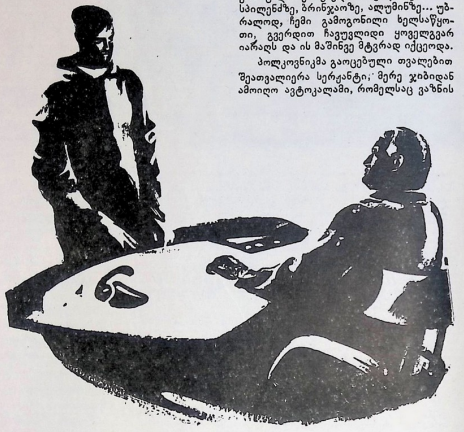
— ხუმრობთ?

— არა, არ ვხუმრობ, სრულიადაც არ ვხუმრობ. მე დიდი ხანია მინდა თქვენთან საუბარი. კარგი ჰქენით, რომ გამოშიძახებთ. ამ აღმოჩენის მე წლები შეეწირე, ძალ-ღონე შევაღიე. მე, განსაკუთრებით, საიარაღ ფოლადის ატომთა საიდუმლოება მაინტერესებდა. მე გვიძებდი ზაქატონს, რომელიც ამ ატომთა შორის არსებულ წონასწორობას დაარღვევდა. ჩემი ყურადღება

მიიპყრო იმან, რომ ჰაერში მუდამ არსებობს ნივთიერება, რომელიც იწვევს ვანგვას. ეს ნივთიერებაა — წყლის ორთქლი. უნდა მივგინო რაიმე ხერხისათვის, რომლის მეშვეობითაც ფოლადი მიიღებდა "ნერვულ შოსს"... აი, მაშინ წყლის ორთქლი ნამდვილად იზამდა თავის საქმეს! მაგრამ ეს არ უნდა გავრცელებულიყო ყველა სახის ლითონზე. თანამედროვე ცივილიზაცია ფოლადზეა დამყარებული. მე ხშირ ყველაფრის დანერგვა არ მქონდა მიზნად!... მწყობრიდან უნდა გამოიყვანა ქვეშეხები, თოფები, ტანკები, საბრძოლო თვითმფრინავები, სამხედრო ხომალდები...

საპირობის შემთხვევაში, ჩემს ხელსაწყოს უნდა ემოქმედნა სხვადასხვა სახის სპილენძზე, ბრინჯაოზე, ალუმინზე... უბრალოდ, ჩემი გამოგონილი ხელსაწყოთი, გვერდით ჩავევლიდი ყოველგვარ იარაღს და ის მაშინვე მტვრად იქცეოდა.

პოლიკონიკმა გაოცებული თვალებით შეათვალიერა სერჯანტი; მერე ეზიბინდ ამოიღო ავტოკალამი, რომელსაც ვაზნის

ჩაჩი ჰქონდა, წინ ბლანკი დაიდო და წერას შეუდგა.

— გირჩევთ, დღესვე წახვიდეთ ექიმ მეტეოლოგთან. მე არ მინდა ვთქვა, რომ თქვენ მიმეც ავადმყოფი ხართ, მაგრამ ექიმიან მისვლა, ვფიქრობ, არ გაწყენთ...

— თქვენ გგონიათ, რომ ტყუილს ვამბობ? სცდებით. მე უკვე მაქვს ასეთი ხელსაწყო. ის ძალზე მცირეა — ასანთის კოლოფშიც კი ჩაეტევა. მისი მოქმედების არც ცხრაასი ვერსია: მე შემოძლია ერთ დღეს მთელი ამერიკა შემოვიარო. (სხვა სახელმწიფოები ვერადფერს დაგვაკლებენ, — როგორც კი მოგვიახლოვდებიან — ნაყარტუტად ვუქმევ ყოველგვარ იარაღს). შემდეგ ევროპას მივიაბ. ერთ თვეში მთელ მსოფლიოს განვკურნავ ომის საშიშროებისაგან. ვერ გეტყვით, როგორ ვაკაკეთო მე

ეს ხელსაწყო. პირდაპირ — დაუჯერებელია ეს ისევე სა-
არაყო, როგორც ატომური ბომბი. აგერ, ერთი თვეა
ფიქრობ — შეშვიდალო თუ არა ჯავშანი კუსს — რო-
გორც თქვენ თქვით წყნად... აქამდე ცეცხლსაწინააღმდეგო, მაგ-
რამ ახლა გადავწყვიტე — ვიმოქმედო თქვენთან სასუბარ-
ში ზოგიერთი ჩემი მოსაზრება დავაზუსტე და ბევრი
რამ საესპანოთი უნდა და ნათელი გახდა. ზოგ ვინმეს
ჯერ კიდევ ესარება ეგვი საყოველთაო და მუდმივი
მშვიდობიანობის შესაძლებლობაში, მაგრამ მე თქვენ
გარწმუნებთ: — მშვიდობა იქნება!

— ეს ზღაპრი მიეცით ექიმ მედიკუსს, — მკვეთრად და
მშვიდად წარმოსთქვა პოლკოვნიკმა.

სერჯანტი წაიშლიდა. —
— როგორ!.. სხვა სამხედრო ოლქში აღარ გადავ-
ცავართ?

— არა, ჯერჯერობით — არა. გადავიფიქრე. ეს ექიმმა
მეტოუზმა უნდა გადაწყვიტოს.

— თუ ასეა, რამდენიმე წუთის შემდეგ მე მივდივარ
ბანაკიდან, მე შევებულემა მაქვს. უღრმეს მადლობას მო-
გახსენებ იმისათვის, რომ დაბნობით ამდენი ძვირფასი
დროს!..

— ყური მივდე, სერჯანტი! ყველაფერი გულებთან ნუ
მივატებს, და ნურსადაც ნუ წახვალ. ავად ვინ არ გამხ-
დარა, შენ ამისათვის არავინ არ დატყობავსა.

— არც არავინ არაფერს დამიჯერებს!.. მშვიდობით.
სერჯანტი სწრაფად გავიდა კანცელარიაიდან.

პოლკოვნიკი მარტო დარჩა. იდგა და დაბნეულად
იფიქრობდა. მერე ამოიხიზრა და ხელი სახეზე მოისვა.

აწერიალდა ტელეფონი.

— ოო, ექიმო, თქვენა ხართ? სწორედ, თქვენთან
მინდოდა ლაპარაკი. ჰო, მე გამოვგზავნე. გასინჯეთ. იქ-
ნებ გააკეთოთ დასკვნა — რატომ იქცევა ასე... იქნებ დას-
ვენება სჭირდება!.. დიახ, დიახ! რაღაც უცნაური ილუ-
ზიები აქვს... რა თქმა უნდა — არასასიამოვნოა. მე
ფიქრობ, ეს თქვენს მტყუნაიანი ომის ამბავია. ჩავიწერო?..
მოითმინეთ, ახლავე...

პოლკოვნიკმა ავტოკალამს დაუწყო ძებნა. — და-
ლახვაროს ღმერთმა, არსად არ ჩანს... ახლა აგერ იდო —
მაგიდაზე...

ყველაფერი გადაატრიალა. მაგიდის უჯრებიც გად-
მოაქოთა... მერე ხელი ჯიბეში ჩაიყო და... სახტად დარ-
ჩა: ვახნა, რომელიც ავტოკალამზე იყო წამოცმული, —
მსოფთალო განგად ქცეულიყო...

პოლკოვნიკმა განვი საშრობ ქაღალდზე დაყარა.
ცოტა ხანს ხმა არ ამოუღია — გაოცებული დასკურნება
განეს... მერე ყურმილი აიღო.

— მეტიუზ! დადეთ ყურმილი!
წყაპანი გაივინა და სხვა ნომერი აკრიფა.

— ალლო! გუშავია? მანდ გამოივინოს ერთი... თქვენ
იცნობთ მას — სერჯანტი პოლიხი. დააკვეთ, გესმით?
დაა-კა-ვეთი თუ არ დაგნებდეთ — ესროლოთ!.. მოკა-
ლით!.. ჰო, პოლკოვნიკი ვარ! ესროლეთ, ჰო!.. მოკალით,
გესმით?

— კი მაგრამ... იცით რა... — გაისმა ყურმილში გუ-
შავის შეშოთებული ხმა. — არ შემიძლია... ვერ გესვრი...
— რაო? როგორ ზედად ბრძანა...
— ათასი მიზრძანოთ — ვერ მოვკლავ. თოფი აღარ
მაქვს, თოფი რა ჯანდაბა ვერსოლო, ბატონო პოლკო-
ვნიკო!

პოლკოვნიკი ყველაფერს მიხვდა. საგარტელოში მიმოდ
ჩაეშვა და ოფლი მიიწმინდა.

არც თვალის ხედვად და არც ყურის ესმოდა, მაგრამ
პოლკოვნიკმა იცოდა, რომ ირგვლივ — ცხრაასი ვერსის
რადიუსით ყველაფერს განვიჭამდა, — თვითმფრინავები
ჰაერში ნაწილებად იშლებოდა, ტანკები პრისტორიანად
გაქცეულ ურჩხულებს ემსავსებოდნენ, დანა — ურჩხუ-
ლებს, როგორც სერჯანტი ამბობდა: საბარგო მანქანე-
საც განვი ხრცავა და აქრობდა — რეზინის საბურავები
ხელნიდან გამოშხტარი ცხენავივით მიპქროდნენ გზაზე...

— სერ! — გაისმა ყურმილში შორეული გუშავის ხმა,
რომელიც ამ საოცრებას საკუთარი თვალთ ხედავდა, —
ხდება რაღაც საშიშრელება, ყველაფერს განვი სტყამს...
ყველაფერი...

— მომისმინეთ, მომისმინეთ! — გააწყვეტინა პოლკო-
ვნიკმა, — დაიჭირეთ, ყელში ხელი წაუჭირეთ, დაუშინეთ
მუშები, რითაც გინდათ — სცემეთ, ოღონდ დააკავეთ,
შეაჩერეთ... მე ახლავე მანდ გავინდობი!..

პოლკოვნიკმა ყურმილი დაგუბოდა და მაგიდის უჯრა
გამოსწია, — შიგ ყურმილები დაგუბოდა. ტყავის ბუდე-
ში რევოლვერის მაგვირად... განვი ეყარა. გაოგნებულ
პოლკოვნიკი ბუზღუნით წამოიჭრა, აქეთ ცხა, იქეთ ცხა,
მერე სკამს წამოაგლო ხელი:

„ზე, ძველისძველი, უტყუარი ხე, — იფიქრა მან, —
ძველი, კეთილი წიფელი...“ სკამი ორჯერ მიახებოდა კე-
დებს და დაამხვებია. სკამის ერთ ფეხს ხელი დასტაცა.
„გამოდგება თუ არა?“ — გაიფიქრა და სკამის ფეხი მაგ-
რად ითხლინა ხელზე.

— კი... გამოდგება! — დაიღრიალა მხეცივით და კან-
ცელარიიდან გამოვარდა.

თარგმანი გიორგი კაპაბახაძის

გორბატოვი

ლიტერატურა

კვირული წიგნე

წიგნი ყველაფერზე უფრო ეხმარება ადამიანს სწავლასა და შრომაში. იგი ჩვენი ერთგული მეგობარია მთელი ცხოვრების მანძილზე. მაგრამ ყველამ როდი იცის წიგნზე მუშაობის ის წესები, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელია საფუძვლიანი ზოგადი განათლების მიღება.

ბავშვებში ყური დაუგვდეთ წიგნის თავგამოდებული პრობანდისტის, ცნობილი საზოგადო მოღვაწის, გამოჩენილი რუსი ბიბლიოგრაფის—ნიკოლოზ რუბაჰინის (1852—1946) რჩევა-დარიებებს.

თუ მე ვიცი, რომ ცოტა ვიცი,—მამინ მიაღწევ იმას, რომ მეტი ვიყოღე.

3. ო. ლინინი

9ველას აქვს იმის შესაძლებლობა, რომ კლასიკარე. შე საკითხვე ლიტერატურას ყოველდღე დაუთმოს ერთი საათი, გვირაობით და არდადეგების დღეებში კი—არანაკლებ მასი საათისა.

წლის განმავლობაში ეს შეიადგენს დაახლოებით 550 საათს. ერთ საათში 10 გვერდი რომ წაიკითხო—550 საათში წაიკითხვე 5500 გვერდს, ესე იგი, საშუალოდ—40 წიგნს.

ვინც წიგნს კითხულობს—ყველა როდი იმენს ღრმა ცოდნას; კითხვა ც არის და კითხვაც... ერთნი კითხულობენ ყველაფერს, რაც კი ხელში მოხვდებათ, მეორენი კი—შერჩევიან.

საკითხავი წიგნები უნდა შერჩიხით თქვენი ასაკისა და იმ საკითხების გათვალისწინებით, რომლებზეც ყველაზე მეტად გაინტერესებთ.

სასურველია, ერთსა და იმავე საკითხზე ან თემაზე წაიკითხოთ სხვადასხვა ავტორთა წიგნები; არ შეიძლება ამ წიგნებში, ნაწილობრივ მაინც, არ იყოს ერთნაირი მოსაზრებანი; ამიტომ, თვითმული მათგანის წაკითხვა „განვლილი მასლის“

ერთგვარი განმეორებაც იქნება; ამავდროს ამ წიგნებში უსათუოდ ამოიკითხვათ ერთმანეთისაგან განსხვავებულ თემათსაზრისს; ბუნებრივია, ამ თემათსაზრისთაგან მიემჩრობით ერთს და უარყოფთ—მეორეს; ეს კი, თავისთავად, გამოვიძეშავებთ კრიტიკული აზროვნების უნარს.

უნდა ვაბსოვდეთ, რომ თეორიას და პრაქტიკას უერთმანეთოდ ფასი არა აქვს. თეორია და პრაქტიკა ისევე განუყოფელია ერთმანეთისაგან, როგორც წიგნი და ცხოვრება.

რა არის საჭირო იმისათვის, რომ წაკითხული სამუდამოდ დავამახსოვრდეთ? აი, რა: კარგად უნდა ატვირდებოდეთ და ანალიზს უკეთებდეთ იმას, რასაც კითხულობთ. იცოდეთ, წიგნის გადათვალღერება არაფერს არ მოცუვთ. არც წაკითხობა მასალის მარტოდენ ზეპირად დამახსოვრება იძლევა ყვარ ცოდნას; წიგნი უნდა წაიკითხოთ გულდასდებათ, თუ შეიძლება ასე ითქვას—განცლით; ამგვარი წაკითხვის შედეგად ყოველი სიტყვა, ყოველი წინადადება ძვალსა და რბილში გაეფუძვება და არასოდეს არ დაგავწყნდებათ.

კითხვისას არა მარტო სიტყვების უნდა ხედავდეთ, არამედ უნდა გრძ-

ნობდეთ და ხედვობდეთ მათში მოთავსებულ აზრს.

უნდა შეგეძლოთ წაკითხულის შეფასებაც; ვინც წიგნს ხშირად არ კითხულობს, მას ეს უნარი არასოდეს არ ექნება, ვინაიდან ცოტა კითხვა—ცოტა ცოდნა, ხოლო ვინც ცოტა იცის, ის ვერც გააარჩევს—ერთმანეთის საწინააღმდეგო მოსაზრებათაგან რომელია სწორი და რომელი—შეცდარი.

არც მარტო შეფასების უნარი კმარა: უნდა შეგეძლოს საკუთარი თავის ვარდაქმნა წიგნების მეშვეობით გამომუშავებულ ჯანსაღ შეხედულებათა შესაბამისად; უნდა შეგეძლოს—მიბაძო უნის საყვარელ, კეთილშობილ გმირებს...

გახსოვდეთ! სრულყოფილ ადამიანად ჩამოყალიბებისათვის, სკოლაში სწავლასთან ერთად, აუცილებელია ზოგადი განათლების მიღება. საფუძვლიანი, ზოგადი განათლების შექმნა კი მხოლოდ და მხოლოდ წიგნის ყოველდღეობით, გვეგზაშიყვინი კი კითხვითაა შესაძლებელი.

მსუნამოები

ღრმა თევზზე ან ჯამში დაახში წყალი და წყლის ზედაპირზე ვარსკვლავისებურად გააწვე ასანთის ღერები. ამ „ვარსკვლავის“ ცენტრს შეეხე საპნის ნაჭრით, რომელსაც თავი აქვს წაწვეტებული, — ასანთის ღერები მყისვე აქეთ-იქეთ გაქცევიან: მათ ისე ეშინათ საპნის, როგორც ჩვენს ნაცნობ ზოგეერთ ბავშვს.

როგორ უნდა მოვიქცეთ, რომ ამ გაფანტულ ასანთის ღერებს კვლავ მოვუპაროთ თავი?

აიღე შაქრის ნატები და წყალში ჩაყავი, ჯამის ცენტრში. ასანთის ღერები მხოვნაგები არიან, — ისინი მაშინვე მოირბენენ და შაქრის ირგვლივ მოგროვდებიან. ასანთის ღერების მაგიერ წყალში თუ ჩავუშვებთ ხის პატარა თევზებს, მაშინ ეს იმინი უფრო სასაცილო იქნება.

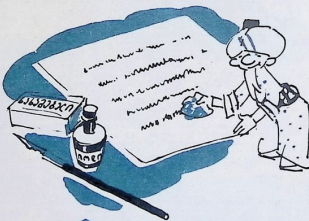

ქალღლი—ღაფა

როგორ უნდა გააკეთოთ ისეთი მელანი, რომელიც შეიძლება ისე წაიშალოს, რომ მისი ნიშანწყალიც კი არ დარჩეს?

წყალში გახხენით სახამებელი. ხვნარი არაენავით სქელი უნდა იყოს;

მასში ჩაახსით რამდენიმე წვეთი იოდი. ეს მელანი ქალღლზე მუქყავისფრად წერს. დასწერე რაც გსურს, მერე ცხვირსახოცი ან ბეღი გადაუსვი ნაწერს—იგი ისე წაიშლება, როგორც ცარცი სასკოლო დაფაზე.

მსოცავი ორშაურიანი

სუფრაგადაფარებულ მაგიდაზე დადე ორშაურიანი და ზედ გაღმობიკვავი ტიპა; ტიპას კიდევში შეუწყვე აბაზიანები.

ფხანა სუფრას—ტიპის კიდდან შენსკენ. თითის ყოველი მოსმის შემდეგ ქსოვილი კვლავ გასწორდება, ორშაურიანი კი, ინერციის

როგორ გამოვიღოთ ორშაურიანი ისე, რომ ტიპას ხელი არ ვახლოთ? სალოკო თითით დაუწყე

გამო, თანდათან გამოიწვეს გარეთ. ის ახე იცოცებს და მალე ტიპიდან გამოძვრება.

აისმა საყვირის სა-
განგაშო ხმა. პიონერ-
თა ბანაი ამბურდა.
ასე მეტი ბავშვი თვა-
ლის დაბამებამში ხა-
ზზე მოეწყო.

— სმენა! — გაისმა რაზმეულის
უფროსი ხელმძღვანელის ბრძანება.
მერე იგი უკან შეტრიალდა და ბანა-
ის უფროსისა და სამხედრო მეთო-
რის წინ დადგა.

— ბანაის უფროსო, თქვენი გან-
კარგულებით რაზმეული ხაზზე მოე-
წყო!

— ღღეს, — დაიწყო ბანაის უფ-
როსმა, — შულამისას, დივერსიუ-
ლი მიზნების განსახორციელებლად,
ზღვის ნაპირზე გადმოსულა ჯაშუში.
მესაზღვრეთა წარმომადგენელს —
მაიორ გოგბერაშვილს სურს ამის
შესახებ მოგლაპარაკოთ.

ბანაის უფროსი მაიორს მიუბრუ-
ნდა:

— გახვოთ.

პიონერები სმენად იქცნენ...

— მეგობრებო, როგორც ბანაის
უფროსმა გითხრათ, ჩვენს ხელთ არ-
სებული ცნობებით, წუხელ საზღვარ-
ზე გადმოგზავნეს მტრის მზვერავი-
დივერსანტი, რომელიც ჯერ კიდევ
აქ, ახლო-მახლო აფარებს თავს. იგი
მალაღი, ჩაფსკენილი ტანის კაცია;
აცვია უბრალოდ, ოდნავ კოჭლობს,
მარჯვენა ლოყაზე ნაჭერილობები
ატყვია. მის შესაბერობად მიღებუ-
ლია ზომები, მაგრამ თქვენი დამბა-
რება მაინც გვეკირდება. დაგვეხმარე-
ბით?

— შხად ვართ! — ერთხმად შეს-
ძახეს პიონერებმა.

— მაშ, შევედღებთ საქმეს, ოღონდ
ერთი პირობით, — არავისთან არა-
ფერი წამოგვდეთ...

ბანაი თხუთმეტ ჯგუფად გაიყო.
მაიორის მიერ მითითებულ ადგი-

ლებზე განაწილდნენ და დავაუ-
ბის შესრულებას შეუდგნენ.

ორ საათზე მეტ ხანს ექებუნენ,
მაგრამ ვერც ერთი ჯგუფის პიონე-
რებმა ვერ მიაგნეს ჯაშუშის კვალს...

კოტე ნორაიძის ჯგუფის წევრე-
ბი — ვალიკო, ტატო, ლილი და ბე-
ბო უკან დაბრუნებას აპირებდნენ...
ამ დროს ლილიმ შეშინებული ხმით
წამოიძახა:

**მიორკი
პანიკაშილი**

— ბიჭებო, ხედავთ? ჯმუხი, მა-
ლალი, ჩაფსკენილი კაცი ხიდან შე-
ჩერდა.

ყველანი მიწას გაეკინენ.

საიქვეო პიროვნება დინჯად მოქმე-
დებდა: ზურგიდან ჩანთა მოიხსნა,
ხიდის ბურჯთან ორმო ამოთხარა,
შოგ სამი ნაღმი ჩაიღო, გრძელი ზონა-
რი შეუერთა და მიწა მიაყარა.

— ამამდვილად ის არის! — წამოიყვი-
რა ტატომ და ადგომას აპირებდა...
კოტემ შეუტია:

— გაგვიდო! ყვირილი როგორ შე-
იძლება! ახლა საჭიროა საზრინად
მოქმედება. ლილი! ღღეს გაპყვივი-
მარცნივი, — მაიორს შეატყობინე!

ლილი განკარგულების შესრულე-
ბას შეუდგა.

— ვალიკო! ტატო! სასწრაფოდ
გადახოხლით რკინიგზის გადაღმა. მე
და ბესო დივერსანტს პირისპირ,
აქეთა მხრიდან შევხვდებით, დავენა-
ხვებით და ის აუცილებლად ჩვენსკენ
წამოვა. მაშინ შენ, ვალიკო, ზონარს
მივარდი და ამოგლიჯე. ტატო, შენ

დივერსანტს ზურგიდან მოურობე, ხე-
ლკეტი შემართე და დაკავალე. უნდა
ვიმოქმედოთ სწრაფად, ასანთის ან-
თება არ უნდა ვაცალოთ.

ყველა წინდახედულად და უშე-
ღობოდ ასრულებდა დავალებას.
უცნობმა მაინც მოასწრო ასანთის
გაყვრა. კოტემ ჩაახველა, ბესომ და-
უსტკინა; ისინი გახედულად მიაბი-
ჯებდნენ ჯაშუშისკენ. მან ასანთი ჩა-
აქრო, რაღწინივე ნაბიჯი ბიჭებისა.

კენ გადადგა და ნაძალადევად გაი-
ლიძა.

ამ დროს, ვალიკო და ტატოც გამო-
ჩნდნენ და უცნობს მიუახლოვდნენ.

— თქვენი აქ რას აკეთებთ? — შეე-
კითხა კოტე.

— მევე?

— დიას, თქვენი!

— რკინიგზის მუშა ვარ, არ მე-
ტყობა? აი ჩაქუჩი, წერაქვი, ხრახ-
ნის მოსაჭერი.

— რაო, მუშაო? — შესძახა ვა-
ლიკომ და ხელკეტი მოუღირა, —
ხელები მალა!

ნაჭერილობებმა კაცმა ღიმილით
თქვა:

— თუ არა გჯერათ, როგორც გე-
ნებოთ!..

ჯაშუშმა ელვის უსწრაფესად ჯი-
ბისკენ წაიღო ხელი, მაგრამ პიონე-
რებმა აღარ დააცალეს, — მის-
ცვიდნენ, ხელები გაუკრეს და სა-
საზღვრო ნაწილში მიიყვანეს.

— ამხანაგო მაიორო! — უპაატა
კოტემ, — თქვენი დავალება შესრულ-

ლებულია, ჯამში ჩემმა ჯგუფმა შეიპყრო. თბილისის მეცხრამეტე საშუალო სკოლის მოსწავლე — ნორაკიძე.

მაიორმა ვოგბერაშვილმა პიონერებს მიადლომა გადაუხადა მამაცობისათვის, თვითელი მთვანი ქების სიგელით დააჯილდოვა და წინამატებები უსურვა შრომასა და სწავლაში...

ის იყო, — პიონერები წასვლას აპირებდნენ, რომ მაიორმა სამუშაო კაბინეტიდან მეორე ოთახში გასას-

ვლელი კარი გამოაღო და ჩაუსკვნილი, ნაჭრილობევი კაცი შემოიყვანა.

გაკვირვებულმა ბავშვებმა ერთმანეთს გადახედეს... მაიორმა ვოგბერაშვილმა პიონერებს ღმბილით უთხრა:

— იცანით, არა? დღეს ჩვენ სამხედრო თამაშში ჩავატარეთ. თქვენ ჩინებურად შეასრულეთ თქვენი მოვალეობა.

პიონერები

ნახატი
რევაზ ცუცქერიძისა

გემისაქენ მიშვერილია დახარული მართით... „ხანს ხელტფტო“ უღბით პატარა ისბერგს ლეჯბა, რომელსაც ონდავ ჩანდა ზღვის ზედაპირზე და რომლის გამოსახულებაც ლოკატორის ეკრანზე შეიძლება დაფიქრად მიჩქნალოდნო ტალღების ადგიმოსახულებით.

ჩრდილოეთ ნახევარსფეროში ყინულის მთების სიმაღლე ზღვის დონიდან საშუალოდ 70 მეტრია, საზღვრეთში — რამდენადმე ნაკლები — 40-50 მეტრი. იშვიათად, მაგრამ მაინც, გვხვდება 800 მეტრის სიმაღლის ყინულის მთებიც.

ასბერგების პოლიზოტალური ზონა, განსაკუთრებით ანტარქტიკულისა, შეიძლება ძალიან დიდი იყოს.

ყველაზე დიდი იყო ასბერგა, რომელსაც სკოტის კუნძულის დასავლეთით, 1956 წლის ნოემბერში, შეხვდნენ ამერიკული ყინულშეკრების — „გლეტჩერის“ მეზღვურები, — მისი სიგრძე 333 კილომეტრი იყო, ხოლო სიგანე — 96 კილომეტრი.

ყველაზე დიდი ასბერგები იქ გვხვდება, სადაც ისინი წარმოიქმნებიან.

ასბერგების უმეტესობა ზღვის ტალღებისა და ტემპერატურის ზემოქმედებით ირღვევა. ისინი იფანტებიან მრავალ პატარა ყინულის მთებად, რომლებიც ერთობ აძნელებენ ცურვას. ზოგიერთი დიდი ასბერგა, რომელსაც ღრმა ბზარები არ გააჩნია, არ განიცდის რღვევას და ქარებიდან და დინებებით დაბალ გავიდნებში ირიჟება.

სამხრეთ ნახევარსფეროს ასბერგებს შეუძლიათ ოკეანეში იცურონ დაახლოებით 10 წლის განმავლობაში — მყინვარიდან მოწყვეტის შემდეგ სრულ გაქრობამდე, ჩრდილოეთ ნახევარსფეროს ასბერგების სიცოცხლისუნარიანობა 5 წელს არ აღემატება, ჰოლანდიის ასბერგების ასაკი უფრო მცირეა (არა უმეტეს 2-3 წლისა). ეს იმის ბრალია, რომ ისინი ოპარადორის დინებას სწრაფად ნაშთაქვს დაბალ განედებში, სადაც დინებიან კიდევ.

ანტარქტიკული ასბერგები, როგორც წესი, არ იჭრებიან განივი დინების რაკლში, რომელიც გარს ერტყმის დედამიწის სფეროს 40-45 პარალელთა.

ასბერგებს ეკვატორამდე არასოდეს არ მიულწევიან და, მიუხედავად, ერთი ნახევარსფეროდან მეორეში არასოდეს არ მოხვედრიან. ამიტომ ფანტასტიკურად ეღერს თუქმული გაზთის ცნობა, რომელიც 1958 წლის 24 თებერვალს გადმოიქცა „ვერჯაინია მოსკამ“ ანტარქტიკის სანაპიროზე ამერიკის ფლოტის მეზღვურებმა დინამიტით ააფეთქეს ყინულის ვეებერთელა თოში. რა დიდი იყო მათი გაცემა, როდესაც ნამსხვრევებიდან გამოჩნდა ადამიანის კარგად შენახული კვამი... სმოკინგს, როგორც დადგინდა, ეს იყო 1912 წელს ჩაიბრული ნოემდლის — „ტიტანიკის“ ერთ-ერთი მგზავრთავანი“.

სინტერესოა ასბერგების ბუქსირით გამოტანის პროექტი პოლარულ რაიონებიდან ტროპიკულ სფეროში, სადაც წყლის ნაკლებობა იგრძნობა. ასეთი პროექტი შეიძლება ამერიკულმა მეცნიერებმა ისაასკინ; მან წამოაყენა დიდი ანტარქტიკული რაიონების სამხრეთ კალიფორნიის აინონში ბუქსირით გამოტანის გეგმა. ამ რაიონის წყლით მომარაგების პრობლემა უადრესად მნიშვნელოვანია.

ასბერგების ბუქსირით გამოტანის ოპერაცია დღეს სინელებთან არის დაკავშირებული და უშუალოდ მეცნიერული წრეები ისაასკინ პროექტს ერთობ სტეპიკურად შეხვდნენ. კულსხლოს ოკეანოგრაფიული ინსტიტუტის დირექტორი ადვოკატ ხენსონ სმითი მას „ფანტასტიკურ პროექტად“ თვლის.

ცნობილი ასბერგების გამოყენება ისევე ცდებიც, საიწურო ფლოტში ასბერგები შეიძლება გამოყენებულ იქნას შესანიშნავ ორიენტირებად.

საბჭოთა ანტარქტიკული ექსპედიციის მონაწილე ე. მ. ა. (1957-1958 წ. წ.) მადლისმავალი ასბერგები გამოიყენეს თეთმფრინავების და ვერტმფრენების დასაშვებად.

ასბერგებს გაცილებით მეტი სარგებლობის მოტანა შეუძლიათ, ვიდრე ზინის მოყენება. ამიტომ ასბერგების ყოველმხრივი შესწავლა ერთ-ერთი მთავარი პრობლემაა ფიზიკურ ოკეანოგრაფიაში.

ოპარგმა

შოთა ჩანტლაძემ

ვით, — პარიკმახერადვე დარჩებოდით, — თქვენგან სხვა არაფერი არ გამოვიდოდა, — მიუგო ექიმმა.

— სამწუხაროდ, თქვენს თხოვნას ვერ ვასრულებ, — სხივების გამოგზავნა ძალზე რთული საქმეა. ვასწავლით გამოსავალს, — აიღეთ და გამოიგზავნეთ თქვენი გულმეკრდი, — შეუთვალა რენტგენმა.

ერთხელ, ვიღებდემ კონრად რენტგენმა უცნაური წერილი მიიღო: წერილის გამოგზავნი რენტგენს თხოვნა „გაუგზავნა მისთვის რენტგენის სხივები“, თან ერჩია, — როგორ ესარგებლა ამ სხივებით. მას, თურმე, გულს არეში გაჩხეროდა რეგოლვერის ტყვია. წერილის ბოლოში ეწერა: „უდროობის გამო თქვენთან მოსვლა არ შემძლია“.

გერმანული ექიმი რიუდინგერი ახალგაზრდობაში პარიკმახერი იყო. ერთხელ მან დაინახა, რომ ერთ-ერთ სტუმრებს ვერ მოუხერხებინა ქირურგიული დანის გაღვება და შენიშვნა მისცა.

— მე პარიკმახერი არასოდეს არ ვყოფილვარ, — თქვა სტუმრებმა გესლიანად.

— პარიკმახერი რომ ყოფილიყავ.

ქისათვის მოუხსნია და თავის ძღვე-
ვაშისიღების ნიშნად ჩამოტანა,
როგორც ნადავლი. კარზე შემორ-
ჩენილია ამ ამხის მათწყებელი
ქართული წარწერა. ამჟამად გან-
ჯის კარებიდან გადარჩენილია
მხოლოდ ცალი კარი, რომელზე-
დაც ამოკედლილია შემკეთისა და
გამკეთებელი ოსტატის ვინაობის,
აგრეთვე თარიღის (1063 წ.) აღმ-
ნიშნული არაბული წარწერა.

მეორე ცალი კარი, რომელზედაც
ზემოსხნებული ქართული წარწე-
რა ყოფილა, XVIII საუკუნეში
სალურსმწე მასალად გამოუყენე-
ბიათ, მისგან წარწერიანი, დაზი-
ანებული ფურცლებიდაა დარჩენი-
ლი.

პოეტს კარების გაღების პირ-
დაპირი გაგება გამოუყენებელი აქვს
გადატანითი მნიშვნელობით.

იგი ამბობს:—იმ კარებს თუ
ხელს შეაბებ და გააღებ, თითქოს
შეხვალ უზარმაზარ დარბაზში და
თვალწინ გადგეშლება საქართვე-
ლოს გმირული, სასიქაღღლო ის-
ტორიული წარსული;

3. ხალხურ მუსიკალურ საკრა-
ვეებს შორის ყველაზე უფრო გავრ-
ცელებულია ხალამური.

4. შეშხა ცეცხლი რომ მოეკი-
დება, წყალი, რომელიც შეშა-
შია, ორთქლდება. ორთქლი 1700-
ჯერ მეტი მოცულობისაა, ვიდრე
წყალი. წყის დროს ორთქლს ადვი-
ლი არ ყოფნის და გარეთ გამოსე-
ლი ცვილობს, ხეს ხეთქავს. ცე-
ცხლოდებული შეშა ამიტომ ტკა-
ცუნებს. ტკაცუნს აძლიერებს შეშა-
ში არსებული შეთანი და სხვა ფეთ-
ქებადი ნივთიერებები.

- მამა, სად დიბადე შენ?
- დრეზდენში.
- დედა?
- ლაფციში.
- მე?
- ბერლინში.
- უპ, რა კარგია, რომ ერთმანეთს შეგბედიო.

- რა გატირებს, პატარავ?
- დედამ მითხრა, ვიდრე მან-
ქანა არ გაივლის, ქუჩის მეორე
მხარეზე არ გადახვიდეთო; აი, რამ-
დენი ხანია ველოდები და, ერთი
მანქანაც არა ჩანს.

- პატარა პაირიხმა რამდენიმე წითე-
ლი ვაშლი მოარბინა.
- საიდან მოიტანე, — ჰკითხა დედამ.
- ბატონ შიდიტის ბაღიდან.
- მეუ, იცის შიდიტმა?
- რასაკვირველია, — იგი კარგა ხანს
მომდეგდა უკან.

მანქანა

1. კურავდა ცაში ღრუბელი,
სულ იყო ორი უღვლი.
ვხედავ, სულ სამი კაცია,
ერთიც—აქტემი პაწია,
მათმა ტრფიალმა შეხუთა,
გამოედევნა მებხუთე-
შობატეს ზეტის ტილო:
საილოს მისდეგდა საილო...

ეს სტრიქონები ამოღებუ-
ლია მაიაკოვსკის ლექსიდან—
„ღრუბლის ოინები“.

ასეთ ღრუბელს ჰქვია
უჯმაჯური.

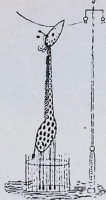
2. შეახეთ ბრძოლით გაწერინილი
ხელი
დარუბანდიდან მოტანილ კარებს,
და გახსნება საშობლო ჩემი—
უსასრულობის შემცველი მხარე.

ეს სტრიქონები ამოღებულია
პოეტ სიმონ ნიქოვანის ლექსი-
დან—„გინა სთქვა“.

გელათის ეზოში არის პატარა
ნაგებობა (მცირე ეკლესია). ეს ნა-
გებობა თავდაპირველად თურმე
გელათის მონასტრის შესასვლელი
ყოფილა. ამ ნაგებობაში მარხია
საქართველოს მეცე დავით აღმა-
შენებელი. ნაგებობას ამაველი
ბქონია რკინის კარები, რომელიც
მეჟე დემეტრე პირველს, დავით
აღმაშენებლის შვილს, 1139 წელს
ქ. განჯის აუღის შემდეგ, ქალა-

მღერანი თუ არა თავაზები?

თავები მღერანი, და ძალიან მელოდო-
რადც. ზოგჯერ, აღმოჩნდა თავის სიმღე-
რა ჩიტის ვალომა ჰქონია.

ერთმა მუსიკოსმა დაადგინა, რომ თავი
ორ ოქტავში მღერის და წამის განმალო-
ბაში ორიდან ექვს ნოტამდე იცვლის ხმას.
მეტყველებს ვარდობენ, რომ თითქმის ყვე-
ლა თავი მღერის, ოღონდ მაიჩი სიმღერის
ხმა აღმოჩნის სმენისათვის ხშირად მიუწე-
ლომელია.

ბუნის აბზულატორია

აშერკელი ვეტერინარის — სმიტის ახ-
რით, ცხოველთა თვითონვე თავისი თავის
ყველაზე კარგი მკურნალი. ამ უჩვეულო
თერაპიის დასამტკიცებლად სმიტს მრავალი
საინტერესო ფაქტი მოჰყავს.

მაგალიად, სმიტს ხატუთარი თვალთ
უნახავს, რომ დაჭრილმა ინდონეზიურმა
გიბონმა, იმ არე-შარში სამკურნალო თვი-

ნის ხაზი ზომაპარკში სწორედ ერთადის ხა-
სერიწო მოედნის თავზე გადოდა; ერთადე,
თავის შესაქცევად, მათულს ენას მოსდებ-
და ხოლმე და, მშვიდდის ლარავით, ხან
ჩამოსწევდა, ხან აუშვებდა.

მას შემდეგ, რაც ერთდს ამ თავისებურ
ცულქობაზე რამდენჯერმე წახსურეს, ვადა-
წვეთებენ—ზომაპარკში ერთი მეტრით მაღა-
ლი ტელეფონის ბოძები დევენებიათ.

მურალი ფოტოგრაფია

ლოკი (პოლონეთი) დაამზადეს აპარტუ-
რა მურალი ფოტოგრაფიისათვის. სურათი-
ბი, ნახატებისა და ტექსტების ასლები სულ
რადუც სამ წუთში მზადდება. ამასთან, ნეგა-
ტივები, შუქმჭარქნობიარე მასალები და
ქიმიკალები სრულდები არაა საჭირო.

სურათის დაამზადება შეიძლება ჩვეულო-
ბრივ კალაღზე, პლასტმასზე და ქსოვილ-
ზე.

მზარისი საინფორმაციო

მარისის თანამშრომლები — ფობოსი და
დელოსი — მათ აღმოჩენამდე ჰქონდათ კიდევ
150 წლით ადრე, — დაწვრილებით აღწე-
რა ცნობილმა ინგლისელმა მწერალმა ჯონ-
სონ სტივებმა. როგორ შეესილა მან ეს —
დღესაც არავინ იცის.

ნაუნი — სახე ბათის წლის წინათ.

ნაუნი ჩინეთში ჰქონდა კიდევ სამი ათასი
წლის წინათ იყო ცნობილი. მას თოვლია
და ხილის წვენიდან ამზადდებდნენ. ნაუნის
დამზადების რეცეპტი ევროპაში შემოიტანა
მე-18 საუკუნის გამოჩენილმა ვენეციელმა
მოგზავრმა მარკო პოლომ.

სებებით ცნობილ ზეს ფოთლები მოწვევდა,
დალევა და კურალობაზე დადიო. მაიმუნს
იარა მალე შეუბოროცდა.

სამხრეთ აფრიკის კავშირის ერთ-ერთი
ნაერთალი კამერებს ჰქვია გაუნდათ. კამე-
რებმა მათივე მახლობელ კუბის მათურებს
და იქ მომწვანო ფერის ლამში მათურებს.
ახე იქვეოდნენ რამდენიმე დღეს. მეთორმე-
ტი დღის არც ერთ კამერს არ ჰქონდა ჰე-
ცი.

ვალი ვიკარი

ჩესტერში (ინგლისი) ბევრი უჩიოდა ხა-
ტელეფონი ჰუმლის ცულ მუშაობას. აღმოჩნ-
და, რომ ღამნაშავე იყო ერთადე, ტელეფო-

რედაქტორი მუხრან მამბაპარიანი

სარედაქციო კოლეგია: ფილიპ ბერიძე, როსტომ ფლანიძე, ივანე პარღვლანიძე, გვიპე ნინუშვილი,
ჯუანაშვილი კვარაცხელია, სერგო კლდიაშვილი, ზურაბ ლუგაშვილი (პ/პ, მდივანი),
ბაკიჯვანი, ბაიოჯ ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედ.), მიროსლავ შატბერაშვილი

ჩვენი მისამართი:
თბილისი,
მღვიმისაღვის 91
ტელ. 5-07-43

„ПИОНЕРИ“. На грузинском языке. Адрес редакции: Тбилиси, пр. Пшавы, в. 91.
გამომცემლობა „საქაულო“: ტ. 11731 ტრ. 24.000. პირ. ფორ. რაოდ. 41/2, უს. ფორ. რაოდ. 2. ხელმოწერ. დასაბ. 28/VIII-63 წ. ღ.
სტამბის ფეხ. 1808. გამოც. შეფ. 460. საქ. კბ ცესი გამოცემულობის სტამბა № 1
რედაქციის უფროსი უს. მამბაპარიანი

ფატი
20
კაბიტი

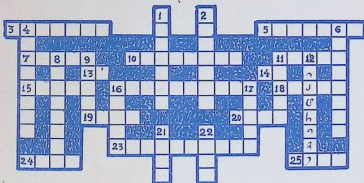
ქ რ ო ს ვ ო რ დ ი

ვერტიკალურად: 1. მსოფლიოს ყოფილი ჩემპიონი ჭალაკაში; 2. სახელმწიფო; 4. ძველი ქართული სპორტული ტერმინი; 6. სახელმწიფო ევროპაში; 8. საოჯახო ნივთი; 9. პირველი თვის სახელწოდება ძველ ქართულში; 11. ქართული ხალხური თამაშობა; 12. „ფეოდალები კომედის“ პერსონაჟი; 16. არაოფიციალური მსოფლიო ჩემპიონი შორ მანძილზე კურავაში; 17. ბალახი; 21. დამხმარე თეორემა გეომეტრიაში; 22. მდინარე საქართველოში.

ჰორიზონტალურად: 3. საკულეხო ხიდი; 5. თავშესაფარი, სასაზღვრო ადგილი; 7. კანაფი, რომელსაც მუნობისას იყენებენ; 10. ცნობილი ქართველი საბავშვო მწერალი; 11. სახელმწიფო; 13. მდინარე იტალიაში; 14. ყვავილი; 15. ლ. ქიქელიძის ერთ-ერთი ნაწარმოების პერსონაჟი;

კ რ ო ს ვ ო რ დ ი

16. ცნობილი ქართველი ისტორიკოსი-გეოგრაფი; 18. ხის ნორჩი ტოტის ქერი; 19. ქიმიური ელემენტი; 20. უარყოფითი ნაწილაკი ბერძნულ ენაში; 23. ისტორიული მეცნიერების ერთ-ერთი დარგი; 24. უზბეკი პოეტის სახელი; 25. ხელსაწყო.

ლო ურნაღის ეს ნომერი არ წაგვითხავს, — ამ კროსვორდის ამოხსნა გავიჭირდება.

პ ა ს უ ხ ე ზ ი

„იპონიარის“ № 7-ში მოთამაშებადი „თაყვანისმცემის“

ქ რ ო ს ვ ო რ დ ი

ვერტიკალურად: 1. არფა; 2. შხაბი; 3. თახისი; 4. ძსხარა; 5. ღარი; 6. რემა; 7. ბერიძე; 9. ონჯანი; 10. თარი; 17. კოდი; 19. ოსი; 20. პანამა; 21. ანდაზა; 22. ბაზიერო; 23. საზი; 24. „აილა“; 25. მარ-

ტივი; 26. ნიაგარა; 28. ალგებრა; 29. ბარჯი; 30. ლუში; 34. ლეი.

ჰორიზონტალურად: 2. მრგოლივანი; 7. ბორღი; 8. სეტო; 11. ბზა; 12. აგრები; 13. ფასისი; 14. არი; 15. ომსკი; 16. ბანი; 17. „ქარგია“; 18. „სისხლი“; 21. საითონო; 26. „ნიკაია“; 27. იტალია; 31. სმზი; 32. ალტი; 33. მალაი; 35. უჯმაჯური; 36. აფერბაზი.

მაგლოვანიო დამედილი

გ ა მ ო ც ა ნ ა

იკილებმა ასე:

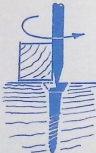
იკილება ტრეკში
ეკის წერილი კიბილები,
შედ ასხია მრავალი
წამლით სავსე ქილები.

და მისი პასუხია:

ასკილი

წელით ხავე შუხის მარჯვნივ მილი დიდებული ახლა ერთი ბეკაროშიდან შეიკრება თვეზემას ხანოვანობით.

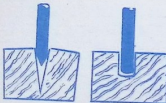
ნახევრად თავმოტეხილი სრახნის ამოხრახნა ერთი შეუდევლო შეუძლებელია; მაგრამ, აი სერბი, რომელიც შეუძლებელ შეგადლებინებს: სახრახნის გვერდზე მაგრად

თხელ ფეცარი ღურსმნის ჩაქვილებას ფეცარი სწორად სკდება. თუ ღურსმნის წაქვილივან ამ წაქვივან წაქვივან ბოლოს არჩებინად იფაგა—ფეცარი არ ვახკება.

ახეიო ჩამოაკვიდი კითხი სხვენზე ან სახრახნე ახლა მოხუცებს რომ ვურჩიოთ—დიდ ცოდვას ჩავიდენით, ახლგაჩრდლებსათვის კი—მიწრებათ.

მიამჯუნ ფეცარს პატარა უჭიბი კი ამარუნ ისე, როგორც ნახრახნე ნამკენებთ.

609/285

ИНДЕКС 76157
176066700
818600000

